

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Finanční hospodaření konkrétního města

The Financial Management of a Particular City

Markéta Liptáková

Cheb 2014

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta LIPTÁKOVÁ**
Osobní číslo: **K11B0114K**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Finanční hospodaření konkrétního města**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Charakterizujte postavení obcí v rámci veřejného sektoru.
2. Popište hospodaření obcí včetně základních částí rozpočtové skladby.
3. Provedte analýzu hospodaření konkrétního města ve vybraných letech.
4. Zhodnoťte provedenou analýzu a navrhněte zásady hospodaření vybraného města pro další období.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

40 - 60 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- **PROVAZNÍKOVÁ, Romana.** *Financování měst, obcí a regionů. 2. vydání.* Praha : Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.
- **LORENC, Jiří, KAŠPÁRKOVÁ, Jana.** *Rozpočtová skladba a účetnictví 2012 pro územní samosprávné celky.* Praha : M Lordy, 2012. ISBN 978-80-260-2148-3.
- *Zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č.243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů*

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jitka Singerová

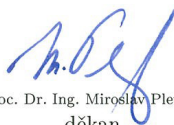
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce:

1. června 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. prosince 2013

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Chebu dne 1. června 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Finanční hospodaření konkrétního města“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce
Ing. Jitky Singerové za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Chebu, dne.....

.....
podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala mé vedoucí práce paní Ing. Jitce Singerové za připomínky a cenné rady při zpracování mé práce. Díky patří také vedoucí finančního a majetkového odboru Městského úřadu Mariánské Lázně paní Ing. Yvoně Švejnhové a rozpočtářce městského úřadu paní Jaroslavě Přívratské nejen za odbornou pomoc, ale také za ochotu při poskytnutí vhodných materiálů.

Obsah

Úvod.....	7
1 Veřejnoprávní korporace	8
1.2 Vznik a vývoj územní samosprávy	8
1.3 Charakteristika obce jako veřejnoprávní korporace	10
1.4 Orgány obce	11
2 Finanční hospodaření obce	12
2.1 Rozpočtový výhled	12
2.2 Rozpočet obce.....	13
2.3 Závěrečný účet.....	14
2.4 Rozpočtová skladba	15
2.5 Rozpočtový výstup a výkaznictví.....	19
3 Finanční analýza	19
4 Město Mariánské Lázně a charakteristika oblasti.....	20
4.1 Historie a vznik města.....	21
4.2 Rozpočet města	24
Třída 1 - Daňové příjmy	25
Třída 2 - Nedaňové příjmy.....	25
Třída 3 - Kapitálové příjmy	25
Třída 8 - Financování.....	25
Třída 5 - Běžné výdaje.....	25
4.3 Finanční analýza – rozbor hospodaření	26
4.3.1 Běžný rozpočet	28
4.3.2 Kapitálový rozpočet.....	30
4.3.3 Struktura příjmů města.....	32

4.3.4	Struktura výdajů města	40
4.3.5	Stav finančních prostředků a zadluženost města	44
5	Zhodnocení a doporučení.....	47
6	Závěr	51
7	Seznam tabulek a obrázků	53
8	Seznam použité literatury	55
9	Seznam příloh	57

Úvod

Mezi nejpočetnější skupiny v oblasti veřejných rozpočtů, které se významně podílejí na veřejných příjmech a výdajích, jsou rozpočty územně samosprávných celků neboli obcí. Samostatný rámec pro fungování územně samosprávných celků vymezuje financování. Územně samosprávné celky, jakožto poskytovatelé různých služeb pro obyvatelstvo, by měly tyto funkce plnit co nejefektivněji. Na finanční hospodaření ÚSC působí vlivy jak ekonomické, tak společenské a také v neposlední řadě vlivy politické. Jsou to právě ony politické vlivy v podobě různých legislativních změn, které výrazně zasahují do této problematiky. Stále probíhající reforma v oblasti veřejných financí započatá v roce 2010 je toho důkazem. Jako cíle obcí můžeme řadit nejen co nejefektivnější péči o majetek, ale také je to rozvoj území a zkvalitňování poskytnutých služeb svým obyvatelům.

Jak zjistit, že hospodaření subjektu je či není efektivní? Prostřednictvím samostatného předmětu účetnictví můžeme nalézt právě hledané a spolehlivé informace o finanční situaci organizace, o výsledku hospodaření, o stavu majetku a závazků, o peněžních tocích a v neposlední řadě také informace o plnění rozpočtu za dané kalendářní období. Je to právě věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví, který je stanoven jako jedna z mnoha zásad v zákoně o účetnictví¹. Jedná se o jakýsi základní princip, který můžeme řadit na první místo i nad ostatní zásady tohoto předmětu. K poctivému zobrazení finanční situace za vykazované období jsou dvě veličiny – náklady a výnosy, které jsou vykazovány ve věcné a časové souvislosti.

Cílem práce je analyzovat finanční hospodaření konkrétního města, poukázat na rizika a navrhnout opatření na zlepšení finanční situace pro další období.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou popisovány základní pojmy potřebné k pochopení problematiky související s hospodařením veřejnoprávních subjektů. V praktické části je provedena analýza hospodaření konkrétního ÚSC za pomoci dostupných údajů v jednotlivých letech. V závěru práce je celkové shrnutí neboli zhodnocení uvedených skutečností, kde se pokusím i mimo jiné uvést rizika a doporučení pro budoucí vývoj popisovaného ÚSC.

¹ Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

1 Veřejnoprávní korporace

Obec je vlastně veřejnoprávní korporací nebo-li sdružení osob, která je založena na základě zákona a je tudíž právnickou osobou, které byla svěřena pravomoc plnit úkoly ve veřejné správě. Dle Ústavy České republiky jde o základní územní samosprávný celek, který má vlastní majetek, a který vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů². Územní samosprávný celek představuje společenství občanů, na určitém území, kteří mají právo na samosprávu. Územní samosprávný celek se může rozprostírat i na více katastrálních území. Za vyšší územní samosprávné celky jsou považovány kraje.

1.2 Vznik a vývoj územní samosprávy

Vznik a vývoj územní samosprávy úzce souvisí s vývojem a úlohou státu. V rámci státu začaly vznikat geograficky menší útvary, které se vyznačovaly společnými zakládajícími rysy v oblasti komunikace, kultury, etniky a v neposlední řadě i ekonomiky. Tyto útvary byly prvopočátkem ke vzniku regionů a ty se poté staly základem pro vyšší stupeň územní samosprávy.

Vznik územní samosprávy můžeme rozdělit následovně do dvou skupin:

- vznik přirozeně (jakými jsou obce, města)
- vznik uměle (z vůle státu, kdy vzniklý útvar je menší než stát, ale je zároveň větší než obec – jsou jimi např. kraje)

V dnešní době se stále více můžeme setkávat s otázkami, které se zabývají nejen strukturou a optimální velikostí obce, ale jsou to také otázky spojené s výkonem samosprávy, plnění stanovených funkcí a jejich zdokonalování, a také v neposlední řadě je to zabývání se problematikou v oblasti financování územních samospráv.

Velikost a samostatnou strukturu veřejnoprávní korporace ovlivňují tyto faktory:

- ekonomické (výkonnost ekonomiky)
- historické a geopolitické (čím horší podmínky, tím větší důraz je kladen VS)
- demografické (růst populace a změna ve věkové a sociální struktuře)
- kulturně-náboženské (ovlivňování v oblasti sociálního citění – např. charita)

² Zákon č.128/2000 Sb. o obcích (obecním zřízení), ve znění pozdějších předpisů

- politické (volební sliby a jejich splnění).

Veřejnoprávní korporaci tzv. samosprávu můžeme také rozdělit na:

- územní (obce, kraje)
- zájmové (lékařské komory, nadace, svazy, veřejnoprávní televize, právnické a fyzické osoby pověřené státem)

V České republice je celkem 13 krajů a samostatně uváděné hlavní město Praha.

Obrázek č.1 Kraje ČR³:

- A = [hl. město Praha](#)
- S = [Středočeský kraj](#)
- K = [Karlovarský kraj](#)
- P = [Plzeňský kraj](#)
- L = [Liberecký kraj](#)
- U = [Ústecký kraj](#)
- H = [Královehradecký kraj](#)
- E = [Pardubický kraj](#)
- J = [kraj Vysočina](#)
- C = [Jihočeský kraj](#)
- B = [Jihomoravský kraj](#)
- M = [Olomoucký kraj](#)
- T = [Moravskoslezský kraj](#)
- Z = [Zlínský kraj](#)

³ Obrázek č.1 Kraje ČR [online]: [cit. 10.4.2013] Dostupné z: <http://www.ceskairepublika.estranky.cz/clanky/kraje-cr.html>

1.3 Charakteristika obce jako veřejnoprávní korporace

Obce jako veřejnoprávní korporace má vlastní majetek, má také vlastní finance a musí sestavovat vlastní rozpočet. Tato stanoviska jsou zakotvena nejen v člancích Ústavy České republiky, ale i samostatnou právní normou Zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění s účinností od 1.1.2001. Také zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění je dalším důležitým právním předpisem, dle kterého obce sestavují rozpočet obce, a kde jsou také stanovena pravidla v otázce nakládání s majetkem. Pokud obec splňuje určitá kritéria dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění, může být označována za město. Zvláštním a zároveň vyšším stupněm je pak statutární město, kde podmínky jsou též stanoveny ve výše zmíněném zákoně. Hlavní město Praha a jeho poměry jsou upraveny samostatným zákonem o hlavním městě Praze.

Působnost obce představuje okruh záležitostí, v nichž je nějakému konkrétnímu orgánu veřejné správy platným právním řádem umožněno rozhodovat, tedy vytvářet a prosazovat svou vůli. Dle zákona o obcích můžeme dělit působnost na⁴:

- **samostatnou** (správa záležitostí obce v jejím zájmu a v zájmu jejích členů nebo-li občanů, musí být v souladu s právním řádem a je nutné při ní dodržovat zásadu zákonnosti. V této působnosti jde především o uspokojování potřeb v oblasti bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Obec může ukládat povinnosti prostřednictvím závazných vyhlášek nebo pomoci nařízení obce. Pro výkon této působnosti může obec zakládat a zřizovat právnické osoby, organizační složky obce a obecní policii.
- **přenesenou** (správa na obce je delegována státem, je tedy okruhem záležitostí, které vykonávají orgány obce jménem státu, nikoli jménem svým. Za kvalitu výkonu této působnosti též vůči veřejnosti odpovídá stát, který ji orgánům obce svěřil. Dle míry svěřený výkon státní správy jsou označovány obce v základním rozsahu, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Obce se při výkonu této správy opět řídí

⁴ Rozdělení působnosti, [online]: [cit. 10.4.2013] Dostupné z: <http://spravni.juristic.cz/154292/clanek/spravni2.html>

platnou legislativou – zákony, jinými právními předpisy – rozhodnutími a opatřeními krajských úřadů, atd.).

1.4 Orgány obce

Dle ustanovení § 5 v zákoně o obcích je stanoveno, že obec je samostatně spravována zastupitelstvem. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. U měst je složení orgánů obdobné je zde: městské zastupitelstvo, městská rada, starosta, případně i místostarosta, městský úřad a zvláštní orgány města.

Zastupitelstvo je složeno z uvolněných a neuvolněných zastupitelů, kteří byli zvoleni občany územního samosprávného celku, v němž se volby uskutečnily. Počet členů zastupitelstva musí být lichý a je určen dle velikosti obce či města. Vybraní členové zastupitelstva jsou také současně členy rady. Vždy členem rady je starosta a místostarosta. Počet členů rady je opět lichý a je v rozmezí od 5 členů do 11 členů. V ustanovení § 99 zákona o obcích je uvedeno, že rada obce je výkonným orgánem obce a v oblasti samostatné působnosti se ze své činnosti zodpovídá zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti může rada obce rozhodovat pouze v případech, kdy jí to umožní zákon. V obci, kde není stanovena rada je vykonávajícím orgánem starosta obce. Z každého zasedání at' zastupitelstva nebo rady je pořízeno usnesení. Jednání zastupitelstva je veřejné a jednání rady je neveřejné. Funkce starosty spočívá v zastupování obce navenek a ze své funkce se zodpovídá radě obce potažmo zastupitelstvu obce. Je v čele obecního či městského úřadu. Další funkcí starosty je se souhlasem ředitele příslušného krajského úřadu jmenování tajemníka úřadu. Tajemník úřadu je nadřízen zaměstnancům obce či města zařazeným do úřadu, řídí a kontroluje jejich činnost. Také zabezpečuje plnění usnesení zastupitelstva nebo rady. A v neposlední řadě zabezpečuje výkon přenesené působnosti prováděný úřadem.

Mezi další orgány ÚSC řadíme finanční a kontrolní výbor, který musí být vždy zřízen, a který musí se svých jednání pořizovat zápisy. Tyto zápisy jsou také předmětem různých kontrol. Výbory jsou nejméně tříčlenné a členy nemohou být: starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu a osoby zabezpečující práce v oblasti rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu. Také zřizování různých komisí řadíme do ostatních orgánů obce či města – komise sportu, komise lázeňství, bytové komise atd.. Náplň práce komisí spočívá i v předkládání různých stanovisek a námětů radě a ze své činnosti je

odpovědná radě. Dalším seskupením je obecní nebo městský úřad, který je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem pracovníky úřadu. Pro jednotlivé úseky činnosti vykonávané obecním či městským úřadem může rada zřídit odbory a oddělení, do kterých jsou zařazeni zaměstnanci obce.

2 Finanční hospodaření obce

Pravidla pro finanční hospodaření obce jsou stanovena zákonem č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon také upravuje tvorbu, obsah a funkce rozpočtu obce, ale i zřizování nebo zakládání právnických osob územních samosprávných celků. Činnosti obce můžeme také dělit na činnosti hlavní a vedlejší nebo-li podnikatelské. Za nástroje finančního hospodaření ÚSC je považován rozpočtový výhled a roční rozpočet.

2.1 Rozpočtový výhled

Jako pomocný nástroj hospodaření je sestavován rozpočtový výhled. V ustanovení § 3 zákona o rozpočtových pravidlech⁵ je stanoveno, že rozpočtový výhled slouží pro střednědobé finanční plánování. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků a zpracovává se zpravidla na dobu 2 – 5ti let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. S jeho pomocí obec zvažuje své potřeby a možnosti jejich finančního zabezpečení, respektive zvažuje své výdaje a pro ně použitelné příjmy pro delší časové období, než je daný kalendářní rok⁶. V zákoně není upraven rozsah členění rozpočtového výhledu a tím má obec možnost si sama zvolit jeho strukturu. Co se týká samotného obsahu rozpočtového výhledu, ten by měl obsahovat základní souhrnné ukazatele, jakými jsou: celkové příjmy a výdaje, celkové dlouhodobé pohledávky a závazky, stavy finančních zdrojů a v neposlední řadě by zde měly být zakomponovány potřeby dlouhodobě realizovaných záměrů. Musí zde být také zachyceny dopady na hospodaření územního samosprávného celku vyplývající z dlouhotrvajících závazků a to po celou dobu jeho trvání. Kdyby obec nezpracovala rozpočtový výhled, dopustí se správního deliktu, za který jí příslušný správní orgán uloží pokutu až do výše 1 miliónu Kč.

⁵ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

⁶ Komentář k rozpočtovému výhledu [online]: [cit. 11.4.2013] Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6543409>

2.2 Rozpočet obce

Jako další finanční plán je v ustanovení § 4 zákona^[7] stanoven rozpočet, dle kterého se řídí financování obce na kalendářní rok. Rozpočet obce vychází z rozpočtového výhledu, ale není výslovně vázán jeho údaji. Což v praxi znamená, že údaje uvedené v rozpočtovém výhledu nemusí plně korespondovat se sestaveným rozpočtem, který je předkládán zastupitelstvu obce ke schvalování. Odchylky vykázané v rozpočtu oproti rozpočtovému výhledu by měly být odůvodněné a opodstatněné. Návrh rozpočtu ke schválení musí být zveřejněn vhodným způsobem a to nejméně po dobu 15ti dnů před jeho projednáním zastupitelstvem obce. Není-li rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se rozpočtové hospodaření v době do schválení rozpočtu pravidly rozpočtového provizoria⁸.

Rozpočet se zpravidla sestavuje jako vyrovnaný, ale může být i schválen jako přebytkový. V případě přebytkového rozpočtu se některé příjmy běžného roku využijí v daném roce nebo jsou použity ke splácení úvěrů z předchozích let. Také schodkový rozpočet může být schválen, a to za předpokladu že schodek bude možné uhradit pomocí finančních prostředků z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo výnosem z prodeje komunálních dluhopisů ÚSC. Jako základní rovnici pro sestavování rozpočtu můžeme použít:

$$\text{Příjmy} - \text{Výdaje} + \text{Financování} = 0$$

(z níž vyplývá, že saldo rozpočtu je vždy kryto financováním).

Jak vyplývá z uvedené rovnice, obsahem rozpočtu jsou jeho příjmy a výdaje spolu s ostatními peněžními operacemi, zahrnující i tvorby a použití peněžních fondů. Také objem finančních prostředků související s projekty spolufinancovanými Evropskou unií musí být v rozpočtu zakomponovány. Pouze příjmy a výdaje z podnikatelské činnosti obce je sledována odděleně mimo rozpočet, ale hospodářský výsledek z této činnosti je zahrnován do závěrečného účtu obce. Mimo rozpočet mohou ještě probíhat peněžní

⁷ Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

⁸ Ustanovení v § 13 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

operace označované jako: cizí prostředky (u kterých není známo zda ÚSC patří) nebo prostředky sdružené (dle smlouvy o sdružení).

Změny rozpočtu se provádějí rozpočtovými opatřeními, které jsou evidovány v časové posloupnosti a v praxi je tato podmínka zabezpečena rozpočtovými doklady. Těmito změnami provádíme úpravy schváleného rozpočtu a tím zabráním k překročení rozpočtovaných výdajů a k nenaplnění naplánovaných příjmů. I tyto změny se řídí stejnými pravidly, jakými prochází rozpočet obecně. Důvody pro provedení změny v rozpočtu jsou organizační změny (např. zřízení, sloučení nebo zrušení příspěvkové organizace nebo společnosti). Legislativní změny jsou též důvodem pro provedení změn v rozpočtu (např. změny sazeb DPH nebo změna rozpočtového určení daní). Další změny rozpočtu může být způsobeno i věcnými změnami. Takové změny vznikají ze skutečností objektivně působících na hospodaření (např. neuskutečnění investiční akce, změny cen týkající se dodávek energií).

2.3 Závěrečný účet

Závěrečný účet představuje celkovou rekapitulaci o ročním hospodaření ÚSC, jehož součástí je i vyúčtování finančních vztahů se státním rozpočtem, s rozpočty krajů a vůči jiným rozpočtům a k hospodaření dalších osob. Jak vyplývá ze zákona⁹, jsou obce povinny zajistit přezkum svého hospodaření, který je také nedílnou součástí závěrečného účtu. Tato povinnost vyplývá ze zákona č.128/2000 Sb., o obcích¹⁰ v platném znění a ze zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí¹¹. Samotné projednávání závěrečného účtu za uplynulý rok musí proběhnout u obcí i krajů do 30. června následujícího roku¹² a uzavírá se s vyjádřením.

Finanční hospodaření musí být pravidelně, systematicky a úplně kontrolováno a to po celý kalendářní rok. K těmto činnostem je vydán zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole.

⁹ Ustanovení v § 17 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ Ustanovení v § 42 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení), ve znění pozdějších předpisů

¹¹ Ustanovení v § 4 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení), ve znění pozdějších předpisů

¹² Ustanovení v § 43 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení), ve znění pozdějších předpisů a ustanovení v § 20 zákona č. 129/2000 Sb., zákon o krajích

Každé neoprávněné použití nebo zadržení peněžních prostředků je považováno za porušení rozpočtové kázně. Za neoprávněné použití je považováno použití finančních prostředků v rozporu se zákonem, uzavřenou smlouvou nebo rozhodnutím. Takto posuzovaná je i situace, kdy příjemce nemůže prokázat, jak byly poskytnuté peněžní prostředky použity. Vrácení peněžních prostředků, které nebyly vyčerpány ve stanoveném termínu, je klasifikováno jako zadržení peněžních prostředků. ÚSC se může také dopustit správního deliktu, pokud bude postupovat v rozporu se zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

2.4 Rozpočtová skladba

Obecná pravidla rozpočtové skladby jakými jsou obsah a způsob použití je obecně stanoveno ve vyhlášce MF č. 323/2002 Sb., rozpočtové skladbě, dále je to zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Rozpočtovou skladbu jsou členěny peněžní operace související s plněním úkolů ÚSC. Ve výše zmíněné legislativě nalezneme, které peněžní operace v rámci rozpočtové skladby vyhodnocujeme. Účtování prostřednictvím rozpočtové skladby je zajištěno pomocí analytického členění bankovních a jiných účtů (např. čerpací úvěrů a dotací, termínované vklady). Také v případě hotovostních plateb je rozpočtová skladba využívána, ovšem její řešení je chápáno jako poskytnutí zálohové položky 5182, která v podstatě kopíruje pohyby a konečný stav pokladny.

Jako zásady¹³ rozpočtové skladby můžeme uvést:

- zásadu jednotnosti (jde o jednotnou soustavu, která se uplatňuje v celém systému veřejných rozpočtů)
- zásadu závaznosti (soustava je závazná a je upravena zákonnou legislativou)
- „cash“ princip (jde o členění příjmů a výdajů = identifikace pohybů plateb)
- „brutto“ princip (příjmy a výdaje jsou v rozpočtu zachyceny v hrubém vyjádření)

¹³ LORENC, Jiří., KAŠPÁRKOVÁ, Jana. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2012 pro územní samosprávné celky*. 4.vydání, Praha: M LORDY s.r.o., 2012, s. 28-29, ISBN 978-80-260-2148-3

- zásadu dlouhodobé stability třídění (v souvislosti s vypracováním různých analýz pro zpracování i statistických výkazů)
- zásadu kompatibility (systém rozpočtu musí být sladěn s našimi i mezinárodními účetními a statistickými standardy)
- zásadu srozumitelnosti (výstupním informacím musí porozumět nejen odborníci ale i široká skupina občanské veřejnosti).

Třídění příjmů a výdajů rozpočtové skladby dle hledisek:

- odpovědnostního (představují správce kapitol státního rozpočtu)
- druhového (podrobnější analytické členění operací zdůrazňující ekonomický či ekonomicko-právní charakter, identifikace druhového členění zajišťuje čtyřmístné strukturované číslo označováno jako *položka*)
- odvětvového (toto třídění odpovídá na otázku, k čemu slouží daná činnost, tedy jakou funkci má uvedená operace, struktura tohoto členění je označována opět čtyřmístným číslem *paragrafem*)
- konsolidačního (třídění příjmů a výdajů uvnitř soustavy veřejných rozpočtů a ostatních veřejných peněžních fondů)

Příjmy z hlediska druhového rozlišení můžeme dělit na¹⁴:

1. Vlastní příjmy:

a) běžné (tj. jiné než kapitálové):

daňové – do této skupiny jsou zahrnuty výnosy na daních a podíly na daních podle zvláštního zákona (zák. č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů), příjmy z vlastní správní činnosti města, především ze správních poplatků vybíraných při výkonu státní správy v přenesené působnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených orgány územního samosprávného celku podle zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů nebo

¹⁴ LORENC, Jiří., KAŠPÁRKOVÁ, Jana. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2012 pro územní samosprávné celky*. 4.vydání, Praha: M LORDY s.r.o., 2012, s. 66-163, ISBN 978-80-260-2148-3

jiných zákonů např. o obcích. Patří sem i příjmy z místních poplatků. V rozpočtové skladbě je najdeme pod třídou 1.

nedaňové – veškeré opětované příjmy, jako jsou příjmy z prodeje neinvestičního majetku, příjmy z prodeje zboží a služeb apod., dále sem patří neopětované příjmy sankční povahy, které nemají vztah k daním, přijaté vratky transferů, které jsme poskytli v minulých obdobích, a také splátky půjček. Tyto příjmy jsou obsahem třídy 2.

- b) kapitálové – tj. příjmy z prodeje dlouhodobého majetku pořizovaného z investičních prostředků a finančních aktiv majících povahu akcií či majetkových podílů za účelem rozpočtové politiky a přijaté dary pro investiční účely s výjimkou darů od cizích států a transferů z jiných úrovní vlády. V rozpočtové skladbě odpovídají třídě 3.

2. Přijaté transfery (dotace):

Jsou zde zahrnuty dotace ze státního rozpočtu nebo státního fondu, prostředky poskytnuté cestou Národního fondu a rovněž dotace z rozpočtu kraje a v současné době i dotace poskytnuté z Evropské unie (jsou obsahem třídy 4)

3. Financování:

Okruh peněžních operací. Zahrnuje příjem peněžních prostředků na našich vlastních účtech (přijaté splátky půjček). Je obsahem třídy 8.

Výdaje¹⁵ jsou členěny následovně:

1. Běžné výdaje: (třída 5)

- a) neinvestiční nákupy – výdaje za zboží a služby neinvestiční povahy a náklady související s pracovní silou, jako jsou mzdy nebo pojistné (patří pod seskupení položek 50 a 51)
- b) neinvestiční transfery – výdaje na neinvestiční účely charakteru dotací, příspěvků a dávek poskytovaných mimo rozpočtovou jednotku (patří pod seskupení položek 52-55 a 57)

¹⁵ LORENC, Jiří., KAŠPÁRKOVÁ, Jana. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2012 pro územní samosprávné celky*. 4.vydání, Praha: M LORDY s.r.o., 2012, s. 164-303, ISBN 978-80-260-2148-3

- c) neinvestiční půjčky – návratně poskytované prostředky jiným subjektům na neinvestiční účely (seskupení položek 56)

2. Kapitoválé výdaje: (třída 6)

- a) investiční nákupy – výdaje na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, akcií a nehmotného dlouhodobého majetku, akcií a majetkových účastí (patří do seskupení položek 61 a 62)
- b) investiční transfery – výdaje charakteru dotací a příspěvků na investiční účely poskytovaných mimo rozpočtovou jednotku (seskupení položek 63 a 67)
- c) investiční půjčky – poskytované prostředky jiným subjektům na investiční účely (položka 64)

3. Financování: (třída 8)

Je opět okruhem peněžních operací, zahrnuje především splátky jistiny úvěrů a změnu stavu výdajových operací.

Odvětvové členění nebo-li paragrafy rozpočtové skladby jsou děleny takto¹⁶:

Skupina 1 – Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství

Skupina 2 – Průmyslová a ostatní odvětví

Skupina 3 – Služby pro obyvatelstvo

Skupina 4 – Sociální věci a politika zaměstnanosti

Skupina 5 – Bezpečnost státu a právní ochrana

Skupina 6 – Všeobecná veřejná správa a služby

Konsolidační třídění je zajištěno prostřednictvím tzv. záznamových jednotek, pomocí kterých jsou získávány informace o převodech finančních prostředků uvnitř veřejných rozpočtů a které se nedá jinak zachytit ve výkaznictví. Může se jednat o konsolidace na úrovni vykazující jednotky, okresu, kraje a v rámci veškerých veřejných rozpočtů.

¹⁶ LORENC, Jiří., KAŠPÁRKOVÁ, Jana. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2012 pro územní samosprávné celky*. 4.vydání, Praha: M LORDY s.r.o., 2012, s. 305-367, ISBN 978-80-260-2148-3

2.5 Rozpočtový výstup a výkaznictví

Pro práci s rozpočtovými ukazateli je vytvářen souhrnný výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu územních samosprávných FIN 2-12M, který je součástí závěrek spolu s ostatními povinně vykazujícími výkazy, kterými jsou: rozvaha, výkaz zisků a ztráty, příloha, přehled o peněžních tocích a o změnách kapitálu. Výkaz o plnění rozpočtu je zasílán do Centrálního systému účetních informací státu v elektronické podobě, jak vyplývá z technické vyhlášky¹⁷. Tento výkaz obsahuje data schváleného rozpočtu, data upraveného rozpočtu a data o skutečnosti. Zvláštní pozornost je věnována posledním částem výkazu, kde jsou zachyceny v podrobném členění údaje o transferech.

3 Finanční analýza

Finanční analýza též rozbor zkoumá strukturu podnikových aktiv, kvalitu a intenzitu jejich využívání, způsob jejich financování, solventnost, likviditu a další rysy jejího finančního života¹⁸. Pomocí finanční analýzy, kdy navzájem jsou porovnávána data z minulosti a současnosti, můžeme získat ucelený pohled na finanční situaci subjektu. Tyto výstupy poskytnou informace pro rozhodování v budoucnosti.

Dle zjištěných údajů obsažených v účetních výkazech a údajů z nich odvozených můžeme provést postup zpracování analýzy dvěma způsoby. Při rozboru přímé položky účetního výkazu se jedná o absolutní metodu s využitím extenzivních ukazatelů. V případě použití dvou různých položek a jejich číselných hodnot, hovoříme o metodě relativní. V rámci rozboru při použití absolutní metody se setkáváme s ukazateli, které můžeme rozdělit na ukazatele stavové a tokové. Ukazatele používané relativní metodou vypovídají o vztahu dvou různých jevů a jejich číselná hodnota vyjadřuje velikost jednoho jevu připadající na měrnou jednotku jevu druhého.

Mezi základní metodické nástroje řadíme i poměrové ukazatele, kterých se postupem času vyvinulo značné množství. Ekonomická realita je složitější a poměrové ukazatele nejsou těmi přesnějšími měřítky pro sledované charakteristiky hospodaření, ale mají

¹⁷ Vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech)

¹⁸ *Teorie finanční analýzy* [online]: [cit. 10.4.2013] Dostupné z: http://ekonomie.topsid.com/index.php?war=financni_analyza

víceméně orientační charakter. Přesto nám pomáhají a slouží jako vodítko, nebo výchozí báze přijímání různých rozhodnutí do budoucnosti.

Pro zpracování rozboru finančního hospodaření v této práci budeme používat členění dle rozpočtové skladby, která je základním třídícím standardem pro peněžní operace veřejných rozpočtů. Jednotným postupem podle tohoto klasifikačního předpisu je umožněno srovnatelné sledování příjmů, výdajů, salda hospodaření a jeho financování. Rozpočtová skladba se používá jako analytika peněžních operací. Jako třídící kód se nasazuje vždy, když je plánovaná nebo se uskuteční operace na některém bankovním účtu (pro který se skladba používá).

4 Město Mariánské Lázně a charakteristika oblasti

Pro provedení analýzy hospodaření bylo vybráno Město Mariánské Lázně, které se nachází v tzv. „Lázeňském trojúhelníku“ v západních Čechách. Mariánské Lázně se nacházejí v oblasti krásné přírody Slavkovského lesa. Jsou zde i další přírodní rezervace - Tepelská vrchovina a pohoří Českého lesa. Jako každé město i Mariánské Lázně mají své centrum a okolí, které ho obklopuje. Centrum města je tvořeno především okolím skládající se z léčebných pramenů a patří mezi největší lázně České republiky. V níže uvedené tabulce jsou uvedené základní údaje o městě.¹⁹

Tabulka č.1: Základní informace o městě

kraj (NUTS 3)	Karlovarský
okres (NUTS 4)	Cheb
katastrální výměra	52 km ²
zeměpisná šířka	N49°57'52,85"
zeměpisná délka	E12°42'4,40"
nadmořská výška	578 m

Zdroj: *Základní informace o městě* [online] [cit. 11.11.2012] Dostupné z: <http://www.mumml.cz/zakladni-fakta/>

V samotném centru města můžeme vidět kolonádu včetně „Skalníkových“ parků. Dále se město od centra rozprostírá z větší části na jih po tzv. Hlavní třídě až ke světelné

¹⁹ *Základní informace o městě*. [online] [cit. 11.11.2012] Dostupné z: <http://www.mumml.cz/zakladni-fakta/>

křižovatce Chebská. Od tohoto bodu se dále Mariánské Lázně dělí na tzv. novou zónu nákupního centra a dále po Hlavní třídě na jih na území bytové oblasti tedy sídliště. Do Mariánských Lázní se můžeme dopravit jak vlakovým spojením tak spojením autobusovým nebo automobilových a také v neposlední řadě spojením leteckém (za pomoci letiště nejen v Praze ale i v Karlových Varech). Poloha města Mariánské Lázně je uvedena na níže vyobrazené mapě.²⁰

Obrázek č.2: Poloha města Mariánské Lázně

Zdroj: *Mapa polohy města Mariánské Lázně*. [online] [cit. 11.11.2012] Dostupné z: <http://www.marianskelazne.cz/doprava-a-mapy/jak-se-dostat-do-marianskych-lazni>

4.1 Historie a vznik města

Mariánské Lázně můžeme považovat za mladé město mladým. Přestože se vývojem proluly s nepoměrně staršími osadami, jejich historie se začíná datovat až od roku 1808. Ještě před vyhlášení městem, byly Mariánské Lázně povýšeny roku 1612 z osady na obec. I přes to, že Mariánské Lázně byly od svého založení více městem nežli vesnicí, za město byly prohlášeny až **29. května 1865**. Za tento krok je město vděčno císaři Františku Josefu I.

²⁰ *Mapa polohy města Mariánské Lázně*. [online] [cit. 11.11.2012] Dostupné z: <http://www.marianskelazne.cz/doprava-a-mapy/jak-se-dostat-do-marianskych-lazni>

V 19. století je zaznamenán největší růst města. Je postavena radnice, Anglikánský kostel, městské zahradnictví, tržnice, jatky, první mateřská škola, vojenský lázeňský dům, komplex slatinných a vodoléčebných lázní, městská spořitelna, mj. je postavena kolonáda, která je dodnes dominantou města. Na počátku 20. století jsou vystavěná technická díla jakými je např. údolní přehrada s vodárnou, městská elektrárna, veřejné osvětlení i pouliční elektrická dráha. Postaveny byly i nové lázeňské provozy, budova společenského domu Casino, je postaven pravoslavný kostel a je také založen První balneologický ústav v Čechách jako Městský hygienický a balneologický institut. Před první světovou válkou se Mariánské Lázně se stávají evropským lázeňským a společenským centrem.

Světová hospodářská krize ve 30. letech přinesla městu výrazný hospodářský úpadek. V době druhé světové války je do lázeňských domů přemístěna berlínská nemocnice a Mariánské Lázně jsou vyhlášeny lazaretním městem. V květnu 1945 přicházejí do státních úřadů první čeští osídlenci a o rok později je většina německého obyvatelstva vysídlena do Německa.

V poválečných letech se na Mariánskolázeňsku prakticky vyměnilo veškeré obyvatelstvo. Původní, převážně němečtí usedlíci byli z Mariánských Lázní odsunuti a celý region doosídlen etnicky i kulturně různorodými skupinami. Roku 1948 získal stát výhradní právo nakládat s přírodními léčivými zdroji a vlastnická práva k zřidelnému a lázeňskému majetku. Byla vytvořena odborářská rekreace, organizovaná forma zotavení po práci. Lázně přecházejí na celoroční provoz a v roce 1955 schválila vláda nový statut lázeňského města, který poskytl lázním zvláštní ochranu. V roce 1960 je zrušen okres Mariánské Lázně a město je správně začleněno do okresu Cheb. Odborářská rekreace přinesla do města celoroční provoz, v léčebných domech pobývalo přes 200 000 hostů ročně a počet návštěvníků města byl odhadován na 1,5 miliónu. Celoroční provoz lázní si vyžádal postavení městské teplárny, nové vodárny a tramvaje byly nahrazeny trolejbusy. V 60. letech došlo k výstavbě sídliště Úšovice a v 70. letech pak Panská Pole, Vora a Třešňovka, svépomocí byl postaven městský bazén a zimní stadion.

Rok 1989 zastihl Mariánské Lázně v situaci socialistickým hospodařením slušně opotřebovaného lázeňského místa s jistou nadstandardní výbavou, ospalé a zaběhlé v realitě odborářských rekreací a tomu adekvátní úrovni služeb i vybavení. Mariánské Lázně byly rájem „socialistické šlechty“ z řad číšníků, hostinských a provozních, ale

také městem horníků a pracovníků v uranovém průmyslu s poměrně nadstandardním příjmem.

Další důležitou etapou pro samotné město je rok 1989, kdy se některé obce ve správním celku města od města odtrhly. Tehdy bydlelo v Mariánských Lázních přes 18 tisíc obyvatel a k dvacetitisícové hranici nebylo daleko. Osamostatněním osad Velká Hleďsebe, Valy, Vlkovice, Ovesné Kladruby a Zádub-Závišín oslabilo město o 2.878 obyvatel. Po odloučení výše uvedených osad se město Mariánské Lázně skládá ze 6 městských částí. Následný vývoj zatím neprokazuje pro město výraznou újmu z důsledku odtržení předměstských částí, neboť magické hranice dvaceti tisíc by město doposud nedosáhlo a ještě chvíli nedosáhne. Jak můžeme vidět na níže uvedeném grafu, ve kterém je zobrazen vývoj počtu obyvatel ve vybraných letech.

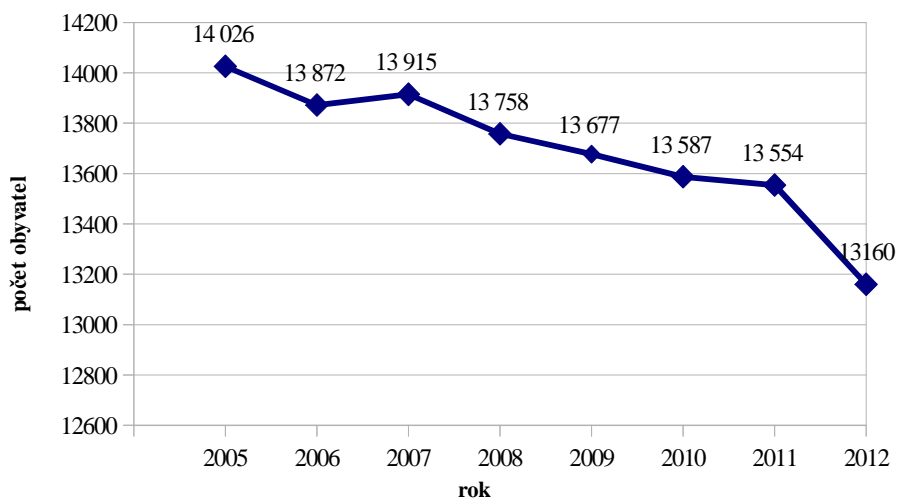
Tabulka č.2: Vývoj počtu obyvatel na území Mariánských Lázních

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
počet obyvatel k 31.12.	14 026	13 872	13 915	13 758	13 677	13 587	13 554	13160

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z ČSÚ. [online] [cit. 11.11.2012]

Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index. a pro rok 2012 údaj z evidence obyvatel na MěÚ Mariánské Lázně

Obrázek č.3: Vývoj počtu obyvatel na území Mariánských Lázních

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.2

Proč se zabýváme vlastně počtem obyvatel? Právě na počtu obyvatel závisela většina příjmů města, konkrétněji to byly příjmy daňové, které byly přerozdělovány dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o rozpočtovém určení daní"). S účinností od 1.1.2013 byl tento zákon novelizován a nově nastavená pravidla při rozdělování daní včetně výše konečné částky se promítne do rozpočtů většiny obcí.

4.2 Rozpočet města

Roční rozpočet vypracovává Město Mariánské Lázně v návaznosti na svůj rozpočtový výhled. Město Mariánské Lázně má ze zákona povinnost zveřejnit návrh rozpočtu před jeho projednáváním zastupitelstvem, a to nejpozději 15 dnů před tímto projednáváním, aby se k němu mohli vyjádřit občané. Návrh se zveřejňuje na úřední desce města. Zpracovateli a předkladateli dílčích návrhů jsou výhradně jednotlivé odbory MěÚ M.L., jejichž vedoucí odpovídají za kvalitu a kompletnost předloženého návrhu rozpočtu. Návrh rozpočtu se sestavuje dle vnitřního předpisu – harmonogramu pro přípravu návrhu rozpočtu, který vydává odbor finanční a majetkový.

Rozpočet se zpracovává v třídění podle rozpočtové skladby stanovené vyhláškou Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. Ze zákona nevyplývá povinnost, ale pouze doporučení v jakých podrobnostech třídění podle rozpočtové skladby má být rozpočet schválen zastupitelstvem. Toto třídění nemusí být co nejpodrobnější. Zastupitelstvo se při schvalování rozpočtu zabývá jen zásadními číselnými hodnotami schvalovaného rozpočtu, které slouží jako závazné ukazatele pro subjekty, kterým jsou určeny. Rozpočet by tedy měl vyjadřovat závazné ukazatele, kterými se je třeba řídit.

Po schválení rozpočtu zastupitelstvem jsou jeho závazné ukazatele podrobně rozepsány podle rozpočtové skladby (druhé třídění příjmů a výdajů – položka, podseskupení rozpočtových položek, seskupení rozpočtových položek, rozpočtová třída; odvětvové třídění příjmů a výdajů – paragraf, rozpočtové pododdíly, rozpočtové oddíly a rozpočtová skupina). Rozpočet se zpracovává v třídění podle rozpočtové skladby stanovené vyhláškou Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů. Ze zákona nevyplývá povinnost, ale pouze doporučení

v jakých podrobnostech třídění podle rozpočtové skladby má být rozpočet schválen zastupitelstvem. Toto třídění nemusí být co nejpodrobnější. Zastupitelstvo se při schvalování rozpočtu zabývá jen zásadními číselnými hodnotami schvalovaného rozpočtu, které slouží jako závazné ukazatele pro subjekty, kterým jsou určeny. Rozpočet by tedy měl vyjadřovat závazné ukazatele, kterými se je třeba řídit.

Struktura příjmů a výdajů rozpočtu Města Mariánské Lázně

Třída 1 - Daňové příjmy		Třída 5 - Běžné výdaje	
111	Daně z příjmů fyzických osob	501	Platy zaměstnanců a ost. platby za prov. práci
112	Daně z příjmů právnických osob	503	Povinné pojistné placené zaměstnavatelem
121	Obecné vnitřní daně ze zboží a služeb	513	Nákup materiálu
13	Poplatky a daně z vybraných činností	514	Úroky a ostatní finanční výdaje
15	Majetkové daně	515	Nákup vody, paliv a energie
17	Ostatní daňové příjmy	516	Nákup služeb
Třída 2 - Nedaňové příjmy		517	Ostatní nákupy
211	Příjmy z vlastní činnosti	518	Poskytnuté zálohy
212	Odvody přebytků org. s přímým vztahem	519	Příspěvky a náhrady
213	Příjmy z pronájmu majetku	521	Neinvestiční dotace podnikatelským subjektům
214	Příjmy z úroků a realizace fin. majetku	522	Neinvestiční dotace neziskovým organizacím
22	Přijaté sankční platby a vratky transferů	532	Neinvestiční transfery územním rozpočtům
23	Příjmy z prodeje neinv. majetku a ostatní	533	Neinvestiční transfery příspěvkovým org.
24	Přijaté splátky půjček	534	Neinvestiční převody vlastním fondům
Třída 3 - Kapitálové příjmy		536	Platby daní a poplatků vyšším rozpočtům
31	Příjmy z prodeje inv. majetku a ostatní	541	Sociální dávky
32	Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů	542	Náhrady placené obyvatelstvu
Třída 4 - Přijaté dotace		549	Ostatní transfery obyvatelstvu (dary apod.)
411	Neinvestiční dotace z centrální úrovně	56	Neinvestiční půjčky
412	Neinvestiční dotace z územní úrovně	590	Ostatní neinvestiční výdaje
413	Převody z vlastních fondů	Třída 6 – Kapitálové výdaje	
415	Neinvestiční dotace ze zahraničí	Třída 7 – Ostatní výdaje	
421	Investiční dotace z centrální úrovně	Třída 8 - Financování	
422	Investiční dotace z územní úrovně	Výdaje celkem	
423	Investiční dotace ze zahraničí		
Příjmy celkem			
Třída 8 - Financování			
811	Krátkodobé financování		
812	Dlouhodobé financování		

4.3 Finanční analýza – rozbor hospodaření

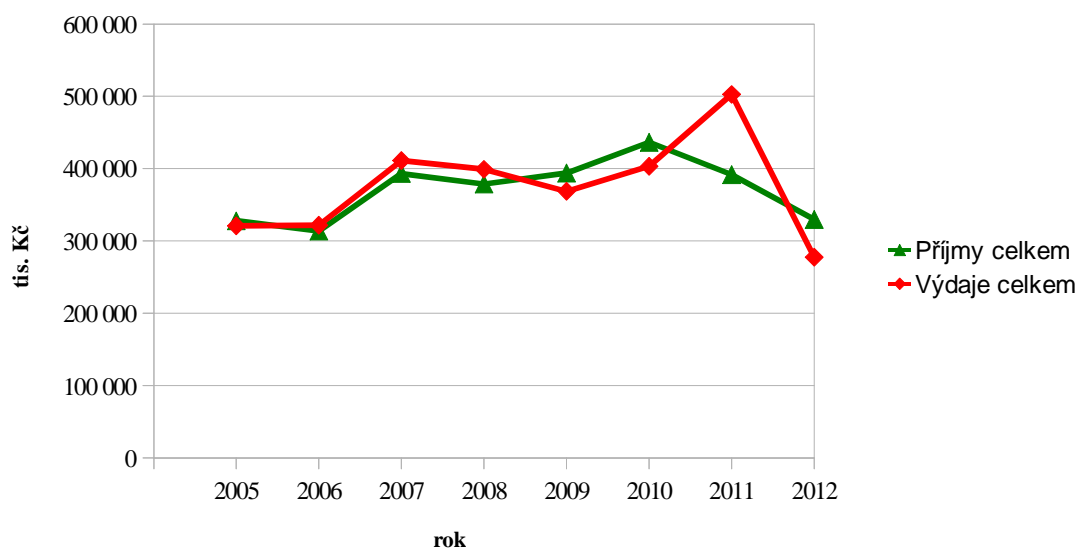
Jak již bylo výše uvedeno, pro rozbor hospodaření města Mariánské Lázně byly vybrány ukazatele z rozpočtového výkazu o plnění rozpočtu za roky 2005 – 2012. Kdy rok 2012 byl předmětem jednání zastupitelstva v období 4/2013.

Tabulka č.3: Vývoj vybraných ukazatelů hospodaření města Mariánské Lázně

Název ukazatele	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Daňové příjmy	192695	167123	174997	187633	162147	187196	174556	171464
Nedaňové příjmy	49585	52116	52716	53088	57820	52129	62054	51309
Kapitálové příjmy	29149	20238	46893	46458	85447	101379	52188	15810
Přijaté dotace	56362	74160	118616	91427	88485	95730	103001	91167
Příjmy celkem	327791	313637	393222	378606	393899	436434	391799	329750
Běžné výdaje	261189	259542	285867	312282	318413	334546	319234	229230
Kapitálové výdaje	59725	62220	125484	86833	50213	68856	183445	48240
Výdaje celkem	320914	321762	411351	399115	368626	403402	502679	277470
Saldo příjmů a výdajů	6877	-8125	-18129	-20509	25273	33032	-110880	52280

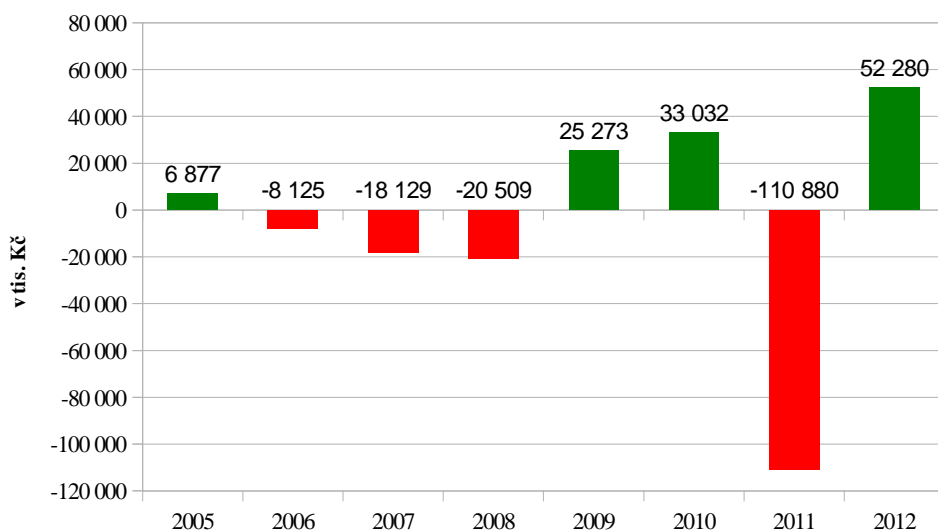
Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky

Obrázek č.4: Příjmy a výdaje Města Mariánské Lázně ve vybraných letech

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.3

Obrázek č.5: Vývoj salda příjmů a výdajů

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.3

Jak můžeme vidět město hospodařilo s příjmy v celkovém objemu cca od 313 do 464 mil. Kč, což se projevilo v zapojení výdajů o celkovém objemu cca od 277 do 503 mil. Kč. Z jednotlivých obrázků se domníváme, že město v minulých letech mělo vytvořené finanční rezervy za pomoci, kterých krylo uvedený schodek v rozpočtu. V jednotlivé struktuře příjmů za zobrazené roky se dá odvodit, že mezi nejvyšší podíl na celkových příjmech mají příjmy daňové včetně poplatků a také příjmy z přijatých dotací. Pro zpracování vybraných let jsou zde zobrazena data záměrně, a to z důvodu, kdy se město aktivně zapojovalo do projektů, které byly z velké části čerpány pomocí prostředků z Evropské unie. Také transfery související s problematikou sociálních dávek a různé příspěvky od státu na výkon přenesené působnosti hrají výraznou roli v uvedené výši příjmů. Nelze opomenout to, že na straně příjmů v podobě dotací, jsou také výdaje, které musejí být profinancovány ve stanoveném podílu či výši. Veškeré transfery jsou předmětem vyúčtování a hrají významnou roli pro zpracování státního závěrečného účtu. Další využití takto získaných prostředků se stane klíčovým ukazatelem do budoucích let.

Z těchto obrázků a tabulek vyplývá, že město vynakládalo nemalé finanční prostředky do běžných výdajů, ale také do svého rozvoje. Běžné výdaje tvoří většinou vyšší podíl čerpání finančních prostředků a lze vidět, že tyto výdaje začaly od roku 2005 narůstat. Jejich růst se podařilo zvrátit v roce 2012, kdy byl zřejmě kladen velký důraz na udržení přiměřené výše takto vynakládaných financí. Kapitálové výdaje ukazují na aktivní činnost v investičních akcích. Především pak výsledek salda příjmů a výdajů v roce

2011 byl záporný, a to především z důvodu zahájení a realizace investičních akcí. Tyto projekty či akce byly předfinancovány částečně pomocí cizích zdrojů v podobě přijatých úvěrů. Již na začátku uskutečnění těchto projektů bylo rozhodnuto o podání žádostí o poskytnutí finanční podpory z různých operačních programů nebo z fondů Evropské unie. V roce 2012 došlo k ukončení většiny projektů a tyto vynaložené prostředky byly poskytovateli dotací předmětem prověřování a kontroly. Jak je vidět ve výsledku salda za rok 2012 byly tyto projekty úspěšně zakončené a finanční prostředky byly poukázány na účet města a současně mohlo dojít k řádnému splacení úvěru. Celkové saldo hospodaření si můžeme rozdělit na saldo běžného rozpočtu a saldo kapitálového rozpočtu. Toto rozdělení si znázorníme v níže uvedených tabulkách a obrázcích.

4.3.1 Běžný rozpočet

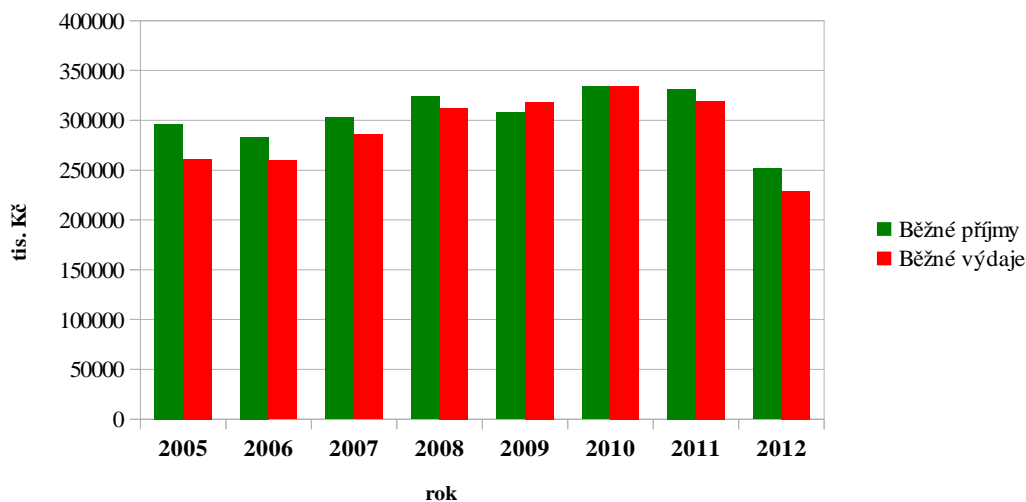
Saldo běžného rozpočtu vychází z porovnání běžných příjmů a běžných výdajů. Členění těchto ukazatelů vychází ze zařídění položek dle platné rozpočtové skladby.

Tabulka č.4: Vývoj salda běžného rozpočtu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Běžné příjmy	296352	283082	302811	324225	307971	334255	331413	251577
Běžné výdaje	261189	259542	285867	312282	318413	334546	319234	229230
Saldo běžného rozpočtu	35163	23540	16944	11943	-10442	-291	12179	22347

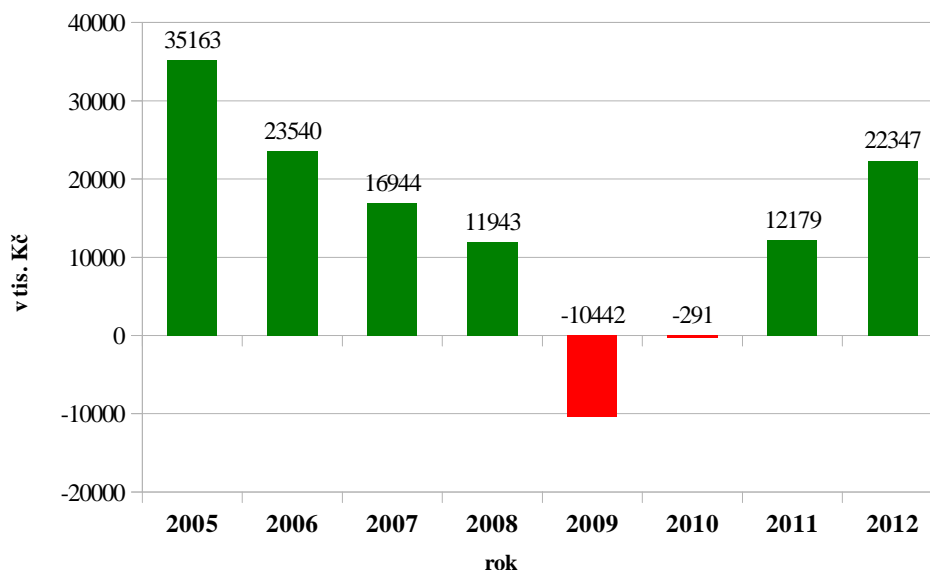
Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky

Obrázek č.6: Vývoj běžného rozpočtu

Zdroj: vlastní zpracování obrázků č. 6 dle tabulky č.4

Obrázek č.7: Vývoj salda běžného rozpočtu

Zdroj: vlastní zpracování obrázků č. 6 a 7 dle tabulky č.4.

Zde vidíme, že saldo běžného rozpočtu bylo převážně přebytkové, ale zároveň můžeme vidět, že tento přebytek měl klesající tendenci, kterou podařilo v roce 2011 a 2012 zvrátit. Výsledek salda běžného rozpočtu ovlivňuje nejen celkový výsledek, ale je velmi důležitý pro zobrazení finanční síly města a pro použití těchto prostředků k realizaci investic. Přesto klesající tendence salda v minulých letech by měla být varováním. Záporný výsledek provozního salda v roce 2009 a v roce 2010 značí, že běžné příjmy nestačily pokrýt výdaje na provoz. Město tedy pokrylo tyto výdaje pomocí mimořádných příjmů z prodeje majetku. V jednoduchosti můžeme označit provozní saldo hospodaření za vlastní finance (bez úvěrů), které městu ročně zbývají na „volnou útratu“ a současně je jakýmsi nástrojem svobodného rozhodování samosprávy o financích. Také bankovní instituce v případech o poskytnutí úvěrů se věnují či dokonce sledují tento ukazatel. Je tedy velmi důležité, aby saldo běžného rozpočtu bylo co nejpříznivější.

Pro samotné plnění příjmů je důležitý nejen vývoj daňových příjmů a jejich rozdělení, ale jsou jimi příjmy i nedaňové zahrnující mimo jiné i prodeje nekapitálového majetku. Na ovlivnění salda běžného rozpočtu se výrazně podílejí i organizace zřízené městem, kterým město poskytuje různé příspěvky či transfery na provoz, a tudíž představují běžné výdaje. Mezi takové organizace patří především organizace zajišťující činnosti v oblasti školství, vzdělávání, zdravotnictví, sportu a kultury. Mezi další běžné výdaje

můžeme zahrnout péči o vzhled města nejen v podobě rozlehlých parků, ale můžeme sem zahrnout i opravy majetku města ať už v podobě oprav místních komunikací nebo opravy samotných objektů města. Také výdaje související s pracovní silou jako jsou mzdy nebo pojistné řadíme do této skupiny. Výdaje spojené s likvidací odpadů jsou též běžnými výdaji. Nesmíme také zapomenout na problematiku spojenou s uplatněním Zákona o dani z přidané hodnoty č. 235/2004 Sb., v platném znění. Již v roce 2004, se město stalo plátcem DPH a účtování odvodů finančních prostředků je zahrnuto do provozních výdajů města. Také neustálé zdražování energií má dopady na výsledek hospodaření města. Příliš vysoké růsty běžných výdajů, které by nebyly kryté růstem pravidelných příjmů, budou představovat hlavní problém financí města. Město v podstatě by nemělo žádný prostor na řízení případných rizik a v horších časech by se muselo spoléhat na své úspory a prodeje majetku. Samozřejmě by byl i dopad na budoucí investice, protože by jednoduše na ně nebyly peníze.

4.3.2 Kapitálový rozpočet

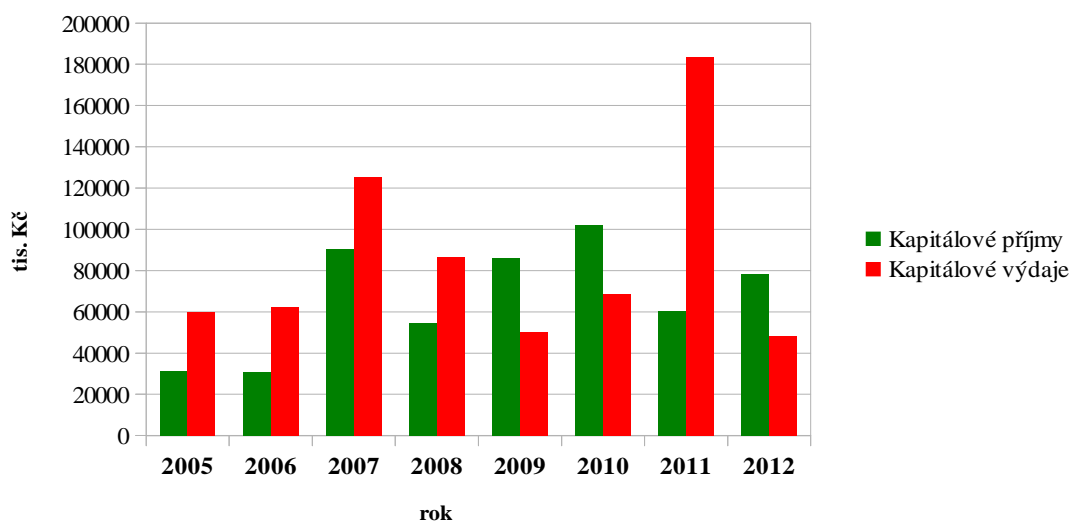
Jak bylo již výše zmíněno kapitálový rozpočet, respektive kapitálové výdaje jsou do jisté míry závislé na výsledku provozního salda. Volné prostředky získané z provozního salda, se mohou právě využít pro pořízení nového majetku - investic. Protože právě přínos takto vynaložených prostředků bude ovlivňovat nejen finanční situaci města, ale i jeho rozvoj v budoucnu.

Tabulka č.5: Vývoj salda kapitálového rozpočtu

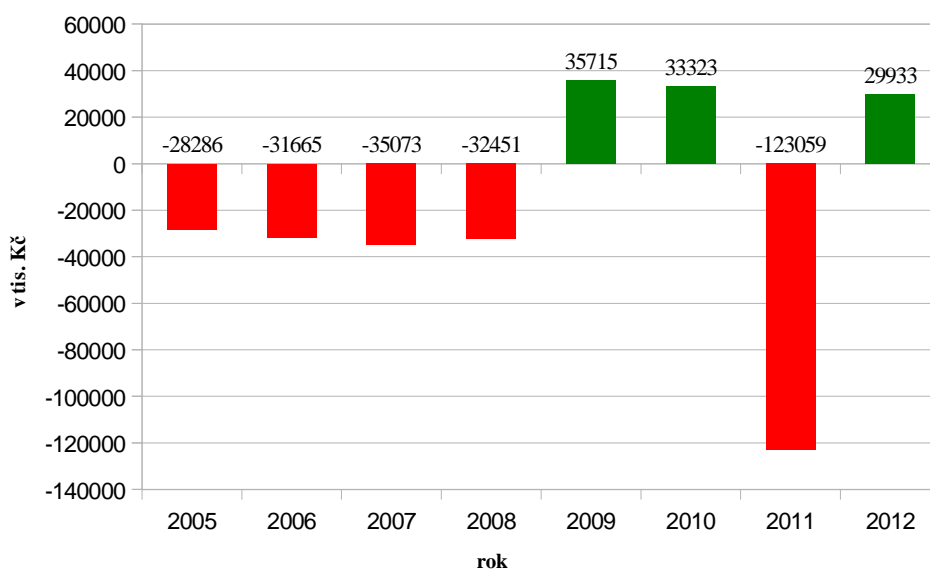
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kapitálové příjmy	31439	30555	90411	54382	85928	102179	60386	78173
Kapitálové výdaje	59725	62220	125484	86833	50213	68856	183445	48240
Saldo kapitálového rozpočtu	-28286	-31665	-35073	-32451	35715	33323	-123059	29933

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky

Obrázek č.8: Vývoj kapitálového rozpočtu

Obrázek č.9: Vývoj salda kapitálového rozpočtu

Zdroj: vlastní zpracování obrázků č. 8 a 9 dle tabulky č.5.

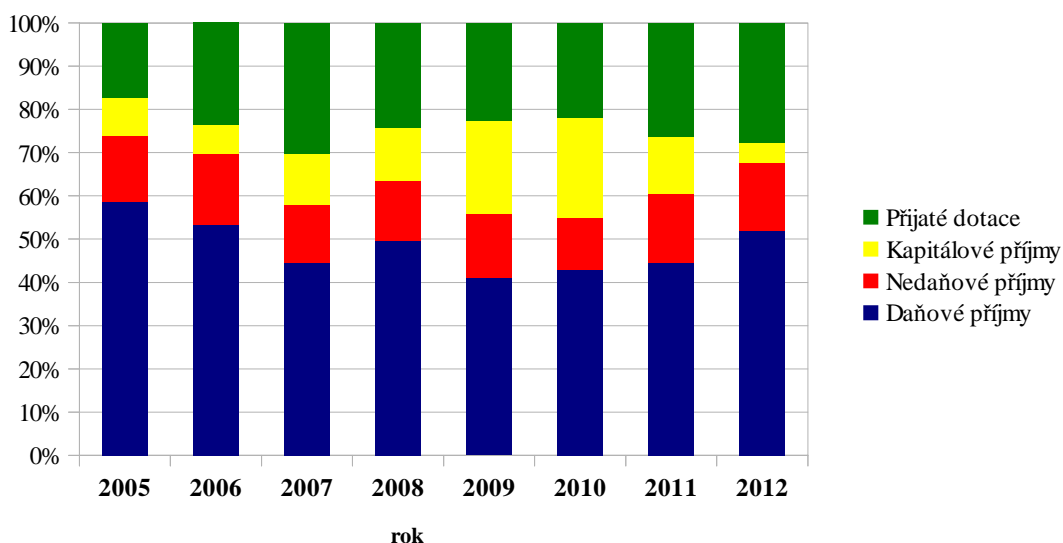
Saldo kapitálového rozpočtu bylo převážně schodkové. Kapitálové příjmy nestačily pokrýt kapitálové výdaje. Schodek kapitálového rozpočtu byl kryt buď přebytkovým saldem z běžného rozpočtu, nebo zapojením rezerv z minulých let popřípadě přijetím úvěrů. Jak můžeme vidět, město zahájilo rozvoj města a investovalo nemalé finanční prostředky do pořízení investičního majetku. Otázkou zůstává, zda tyto investice budou mít i finanční prospěch v budoucích letech. Enormní nárůst kapitálových výdajů je zaznamenán v roce 2007 a v roce 2011. Byly to právě již zmiňované možnosti zahájení čerpání finančních prostředků z různých operačních programů vyhlášených

jednotlivými ministerstvy České republiky, ale i právě možnost získání dotací z fondů Evropské unie, které byly uplatňovány ve většině případech ex-post. Což znamená, že finanční prostředky byly z fondů profinancovány až po skončení celé akce. Právě tyto kroky se promítly do kapitálového rozpočtu města a ovlivnily jeho vývoj. Také prodej investičního majetku hrál výraznou roli, neboť příjmy dosažené z prodejů byly v nemalé míře zahrnuty do dalšího rozvoje města, popřípadě byly součástí rezervy pro další období.

4.3.3 Struktura příjmů města

V další kapitole se budeme zabývat strukturou příjmů města za vybrané roky. Zvýrazňuje podrobnější rozbor výše uvedených údajů a je nedílnou součástí při tvorbě plánů.

Obrázek č.10: Struktura příjmů v %

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.3

Zde vidíme členění příjmů dle druhů v jednotlivých letech vyjádřené v procentech. Vidíme, že struktura příjmů se až tak výrazně neměnila. Jako největší procentuální podíl veškerých příjmů města mají příjmy daňové. Charakteristika daňových příjmů odpovídá skupině č.1 dle rozpočtové skladby. V této skupině příjmů je zahrnut i příjem z daně z příjmů právnických osob, který však je hrazen městem běžnými výdaji a dle platné legislativy²¹ je současně příjmem obce a to v celkové výši. Město je povinno sestavit daňové priznání, které je doručeno ve stanoveném termínu finančnímu úřadu.

²¹ Ustanovení § 4 ods.1 písm. h) zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní

Argument, že město je příjemcem vlastní daně má za následek způsob sestavení a dopad na výši daňové povinnosti. Většinou volíme takový postup kdy v zájmu jednoduchosti a efektivity zpracování a eliminace rizik při případné kontrole finančním úřadem, vykazujeme u činností, které jsou předmětem daně minimum nebo vůbec žádné související náklady. Precizní přiřazení výdajů (nákladů) tím pádem není realizováno. Daňová povinnost je většinou mnohonásobně vyšší, než v případě, že bychom daň skutečně platili. Přijatý podíl na dani z přidané hodnoty a tzv. majetkové daně jsou dalším příjmem, který výrazně ovlivňuje výši daňových příjmů. Do majetkových daní je zahrnuta daň z nemovitosti. V roce 2012 byla provedena úprava výše této daně, kdy toto navýšení pro rok 2013 mělo být zapojováno do běžných výdajů města respektive do oprav komunikací a chodníků. Tento krok se však vlastníkům nemovitostí v Mariánských Lázních nezamlouval a následovala úprava výše této daně pro následující rok. Také výše vybraných místních poplatků z vybíraných činností a služeb ovlivňuje tuto skupinu příjmů. Poplatky jsou stanoveny a vybírány na základě obecně závazné vyhlášky vydané městem. Uplatnění výběru poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatků za ubytovací kapacity nebo za užívání veřejného prostranství výrazně zvyšují tyto příjmy města. Také činnosti vykonávané provozem výherních hracích přístrojů a jejich odvodů zvyšují daňové příjmy. A nakonec také příjmy za správní řízení zpoplatněné dle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Na druhé pořadí bychom mohli dát příjmy z přijatých dotací. Tyto dotace měly nejvýraznější růst v roce 2007, a pak až v roce 2011 a v roce 2012. Jsou mezi nimi jak dotace investiční tak neinvestiční. Z hlediska rozpočtu jsou užší skupinou, jde o příjmy plynoucí z jiných veřejných rozpočtů a to včetně zahraničních vztahů. Největším podílem jsou nárokové dotace představující povinné platby od státu za výkon přenesené působnosti, nejčastěji pak za výkon státní správy. Nenárokové dotace zahrnují příjmy z dotací většinou účelově vázaných. Zahrnují např. přijaté dotace z různých operačních programů. Další místo by obsadily příjmy kapitálové, které zaznamenaly největší růst v letech 2009 až 2010. Zde jsou v největší míře zahrnuty příjmy z prodeje dlouhodobého majetku města. A v neposlední řadě jsou to příjmy nedaňové, které se mezi lety nějak výrazně neměnily. Hlavní část těchto příjmů tvoří příjmy z pronájmů majetku, u Města Mariánské Lázně jsou to převážně příjmy nebytových prostor určených k podnikání a pronájem bytových jednotek. Jako jeden z důvodů nenaplnění těchto příjmů jsou problémy s nájemníky, kteří nejsou schopni své závazky splácet a

město přistupuje k úkonům spojených s vymáháním nebo k odepisováním pohledávek. V procentuálním poměru výše nedaňových příjmů v poměru celkových příjmů byla přiměřeně shodná a výraznější změny nebyly zaznamenány.

Na finanční strukturu a výši jednotlivých příjmů hrají tedy významnou roli právě legislativní změny v oblasti daňové soustavy. Problém rozpočtového určení daní z pohledu obcí prošlo značným vývojem a po celou dobu své existence je významným faktorem ovlivňujícím stabilitu a finanční nezávislost obce. Vzhledem k nerovnoměrnému osídlení obcí docházelo k nespravedlivému rozdělování finančních prostředků, které vedlo obce k soupeření mezi sebou. Je otázkou, zdali je tento typ konkurence z morálního hlediska vhodný a jestli je výhodný pro obyvatele daných obcí. Municipální jednotky potřebují ke své činnosti nemalé finanční prostředky, které získávají prostřednictvím daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a dotací. Nejdůležitější skupinou jsou daňové příjmy, které obecně tvoří 55 - 60 % veškerých příjmů obcí. Daňové příjmy jsou rozdělovány mezi obce na základě rozpočtového určení daní, podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům. Se zavedením již zmiňované novely byla odstraněna velká část dřívějších problémů. Vznikem čtyř velikostních kategorií a klouzavého systému došlo sice z velké části k odstranění ne zcela spravedlivých rozdílů v daňových příjmech obcí. Na druhé straně nové kritérium celkové výměry obce pro přerozdělení podílu obcí na sdílených daních přineslo nové problémy. Na první pohled se může zdát, že 3% váha tohoto kritéria je zanedbatelná, ale ve skutečnosti došlo k několikanásobnému nárůstu daňových příjmů některých obcí s nízkým počtem obyvatel, ale velkou výměrou katastrálního území. To znamenalo neopodstatněné mimořádné přínosy pro některé malé obce. Jako další problém lze uvést snižování daňových sazeb. Pokud se sníží daňová sazba, automaticky se sníží i výnos daně. Z toho vyplývá, že se zmenší objem finančních prostředků, které se dále přerozdělují a v důsledku toho obcím do rozpočtů plynou nižší daňové příjmy. Také finanční krize má za následek komplikace pro obecní rozpočty. V důsledku krize stát přerozdělí méně, protože dochází ke zpomalení hospodářského růstu, ke snižování zisků firem, ke zvyšování nezaměstnanosti apod.. Daňové příjmy patří mezi nejdůležitější a největší zdroj finančních prostředků pro obce. Bez daňových příjmů by obce mohli jen ztěžka financovat svůj chod a další činnosti spojené s veřejnou správou. Proto je důležité nastavit systém rozpočtového určení tak, aby odpovídal skutečným

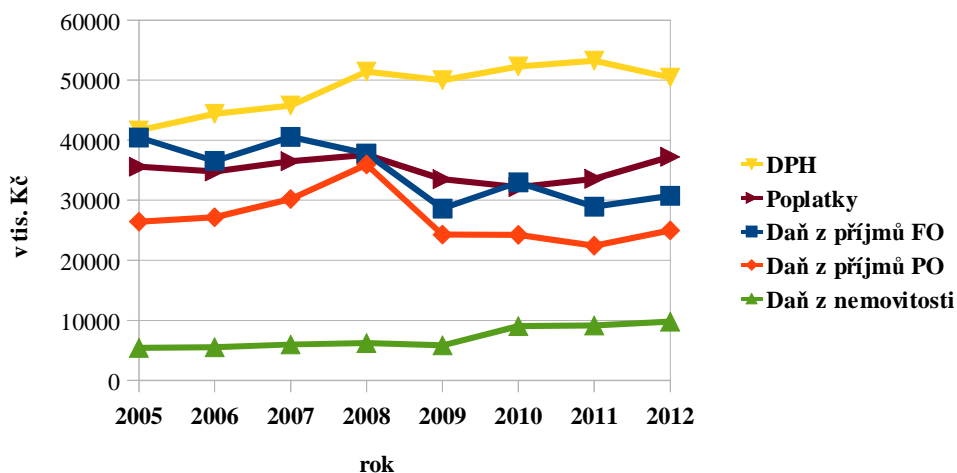
potřebám obcí, aby byl stabilní, a aby značně nezvýhodňoval určitou skupinu obcí před ostatními. Financování obcí bylo navázáno na rozhodující daňové příjmy, které zajistily jejich nepřetržitý růst. I přesto ale obecní rozpočty, zejména malých obcí, nestačí pokrývat veškeré náklady spojené s veřejnou správou. Proto je potřeba, aby se současný systém ještě dále vyvíjel, a aby byla zavedena taková kritéria, která by byla schopna odrazit skutečné náklady, které obce s působením ve veřejné správě mají. Současný systém rozpočtového určení daní způsobil, že se dají rozpočtované příjmy celkem dobře pro každou obec odhadnout. Tato vlastnost současného rozpočtového určení daní je velmi důležitou, protože obce tak mají možnost odhadovat příjmy a tomu přizpůsobit i náklady tak, aby nedošlo k velkému zadlužení obce nebo města.²² Pro bližší znázornění vývoje daňových příjmů je zachyceno v níže uvedené tabulce včetně obrázku.

Tabulka č.6: Rozbor daňových příjmů

Daňové příjmy:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Daň z příjmů FO	40449	36530	40545	37782	28618	32984	28906	30737
Daň z příjmů PO	26438	27155	30218	35948	24276	24237	22423	24969
DPH	41629	44377	45774	51427	49973	52259	53212	50432
Daň z nemovitosti	5413	5524	5976	6229	5833	9052	9161	9772
Poplatky	35565	34788	36475	37560	33506	32197	33558	37237

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky.

**Obrázek č.11: Vývoj vybraných daňových příjmů
(bez DPPO placenou obcí)**

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.6.

²² *Problematika rozpočtového určení daní.* [online] [cit. 11.7.2013] Dostupné z: <http://www.havlina.net/ekonomie/rozpocetove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>

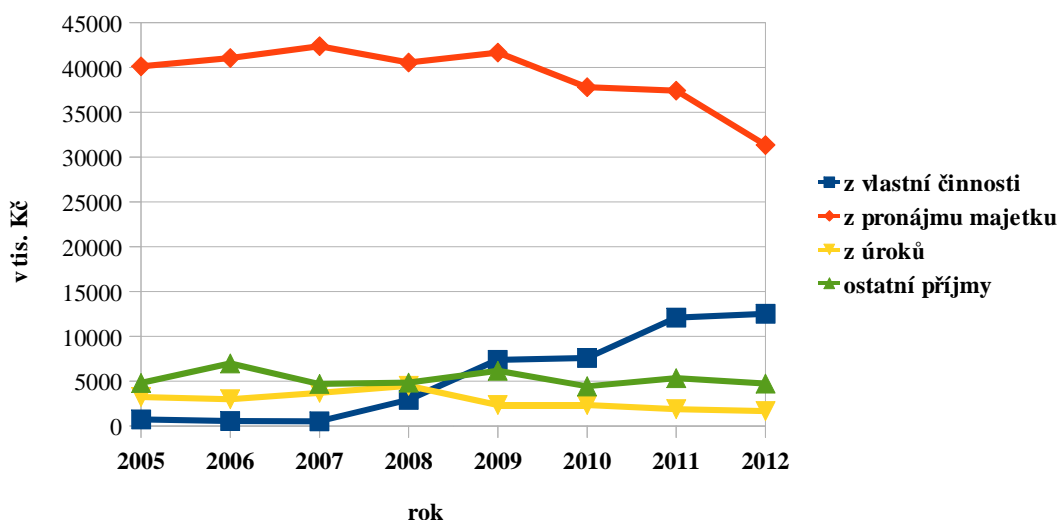
Opět se potvrzuje, že legislativní změny mají dopady na rozpočtové určení daní. Na výše uvedeném obrázku je znázorněn větší propad u daně z příjmů právnických osob a i u daně z příjmů fyzických osob mezi rokem 2008 a 2009. Poté větší pokles už v této oblasti zatím nenastal. Podíl příjmů u daně z přidané hodnoty nezaznamenal propad, ale největší navýšení je zaznamenáno právě v roce 2008. Jsou to právě změny v zákoně č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, kde byly provedeny zásahy u ustanovení pojmu plátce daně. Kdy do skupiny plátců daně začaly spadat i obce a města. Tím, že se většina organizací stala plátcí, přineslo do státního rozpočtu nemalé finanční prostředky. Také vstup České republiky do Evropské unie má dopad na problematiku této daně a je stále předmětem úprav v zákoně. Nesmíme však zapomínat také na kauzy spojené s daňovými úniky, kdy na druhé straně finanční prostředky chybí a správci daně se je nedaří vybrat. V současné době stát zasáhl tak, že větší postihy ponese odběratel, jak je tomu například u uplatnění režimu přenesené daňové povinnosti u stavebních prací. Právě zde má stát zajištěn nemalý odvod daně od spolehlivých plátců, jakým zatím města jsou. Také přibyly podmínky z hlediska ručení daně a z hlediska prověřování spolehlivosti plátců daně. Tím, že města byla zřízena ne za účelem podnikání, jsou jejich nároky na odpočet daně značně omezené s porovnáním s povinností přiznat a zaplatit daň. U daně z nemovitosti je přednost ta, že daň se vybírá sice finančním úřadem, ale celý výnos náleží městu. Výši výnosu může město samo ovlivnit, navýšením koeficientu, což se projevilo zatím nejvíce v roce 2010. Poplatky a jejich spravování včetně výběru je velmi nedílnou součástí příjmů města, jak z rozboru vyplývá. Propad je zaznamenán v roce 2009 až do roku 2010. Propad těchto příjmů se podařilo zvrátit již v roce 2011 a v roce 2012 dosahovaly poplatky téměř hranice roku 2008. Aplikace právě nového správního řádu a také problematika týkající se vybírání poplatků z provozování hracích přístrojů byla těchto změn příčinou. Pro porovnání struktury a výše příjmů vybereme i příjmy nedaňové.

Tabulka č.7: Rozbor nedaňových příjmů

Nedaňové příjmy:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
z vlastní činnosti	741	561	536	2927	7391	7588	12082	12524
z pronájmu majetku	40120	41060	42381	40544	41653	37780	37421	31350
z úroků	3236	2973	3719	4495	2332	2330	1873	1685
ostatní příjmy	4801	6987	4683	4838	6173	4430	5351	4749

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky.

**Obrázek č.12: Vývoj vybraných nedaňových příjmů
(bez přijatých splátek půjček)**

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.7.

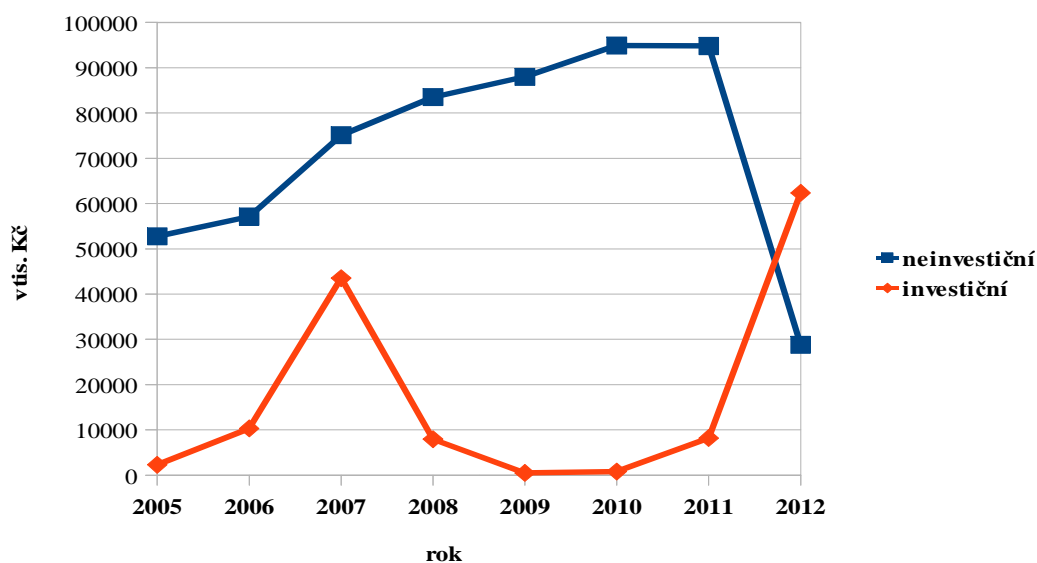
Příjmy z pronájmu majetku jsou největší skupinou zajišťující výši nedaňových příjmů. Největší příjmy zajišťuje pronájem ochranných známek. Z důvodu ekonomické krize je zde zachycen pokles. Oproti tomu je zde zachyceno zvýšení příjmů z vlastní činnosti. Od roku 2008 došlo ke změně v oblasti poskytování služeb souvisejících se sběrem a svozem komunálních odpadů. Tyto služby zabezpečuje společnost Technický a dopravní servis Mariánské Lázně s.r.o. na základě mandátní smlouvy, přičemž stoprocentním vlastníkem společnosti je město. U příjmů ostatních a u příjmů z úroků nebyly výraznější změny. Přesto je nutné konstatovat, že pokles u příjmů z úroků nastal z důvodu změn konečných stavů na bankovních účtech. Nyní provedeme rozbor u přijatých dotací.

Tabulka č.8: Rozbor přijatých dotací

Přijaté dotace:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
neinvestiční	52772	57122	75098	83504	88004	94930	94803	28804
investiční	2290	10317	43518	7924	481	800	8198	62363

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky.

**Obrázek č.13: Vývoj přijatých dotací
(včetně dotace na podporu soc.dávek)**

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.8.

Obrázek č.15 vývoj příjmů z hlediska přijatých dotací zobrazuje základní dělení transferů a sice dotace neinvestiční a dotace investiční. Tyto příjmy jsou po daňových příjmech výrazným zdrojem financování. Dotace jsou poskytovány z různých úrovní veřejných rozpočtů a vždy na stanovený účel na základě rozhodnutí nebo smlouvy. Křivka zobrazující vývoj neinvestiční dotací se od roku 2005 stále výrazněji měnila směrem vzhůru. Bylo to způsobeno přijatými dotacemi na využití v oblasti sociální politiky (na vyplácení sociálních dávek). Tento typ dotace byl vždy součástí závěrečného finančního vypořádání a nevyčerpané prostředky se následující rok vracely poskytovateli dotace. V roce 2012 je zaznamenán propad u tohoto typu dotací z důvodu převedení kompetencí této oblasti na pracoviště Úřadu práce ČR v souvislosti s agendou sociálních dávek. Neinvestiční dotace též zahrnují nemalé finanční prostředky na výkon státní správy, pro účely školství, na uskutečnění voleb, na činnosti v oblasti ochrany životního prostředí – likvidací invazních rostlin (bolševníku velkolepého). Investiční transfery zaznamenaly růst v roce 2007, a dále pak v roce 2012. Od roku 2005 až do roku 2006 probíhala investiční akce na rekonstrukci chodníků. Současně byl zahájen další významný projekt, který byl spolufinancován Evropskou unií, a který byl úspěšně dokončen právě v roce 2007. Jednalo se o dotaci na modernizaci vozového parku v Mariánských Lázních, který spočíval v nákupu dopravních prostředků (5ti kusů nízkopodlažních trolejbusů). Byl to první projekt, který byl financován prostředky z Evropské unie. V následujících letech se jednalo o dotace na rekonstrukci sportovišť,

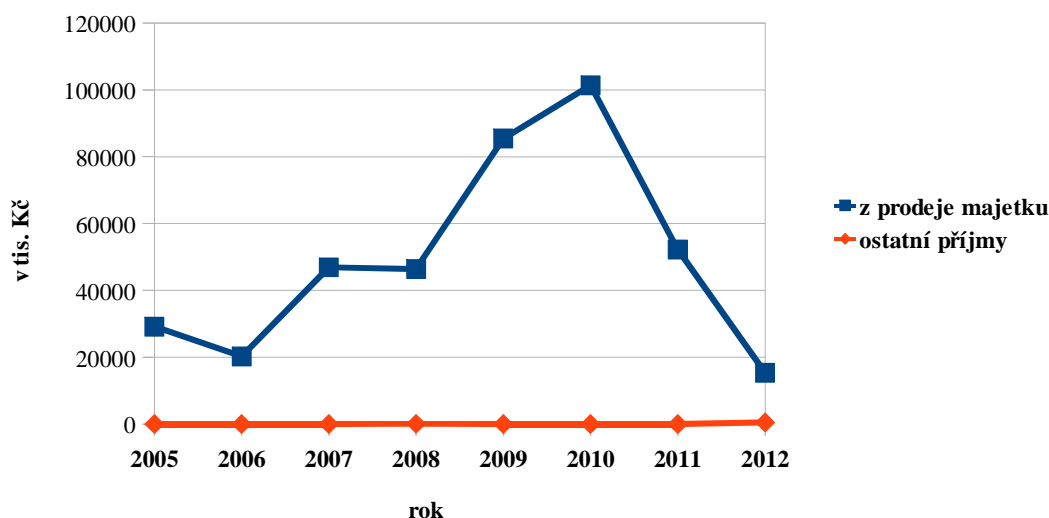
na rekonstrukci objektů škol a mateřských školek, na obnovu veřejné zeleně, na revitalizaci sídlišť v M.L.. V roce 2011 byl zahájen projekt na regeneraci a revitalizaci bývalých vojenských kasáren. Tento projekt byl rozdělen na 5 etap, a stále není celý dokončen. Jako poslední na řadu přichází rozbor u příjmů kapitálových.

Tabulka č.9: Rozbor kapitálových příjmů

Kapitálové příjmy:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
z prodeje majetku	29149	20239	46893	46408	85447	101379	52188	15358
ostatní příjmy	0	0	0	50	0	0	0	452

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky.

Obrázek č.14: Vývoj kapitálových příjmů

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.9.

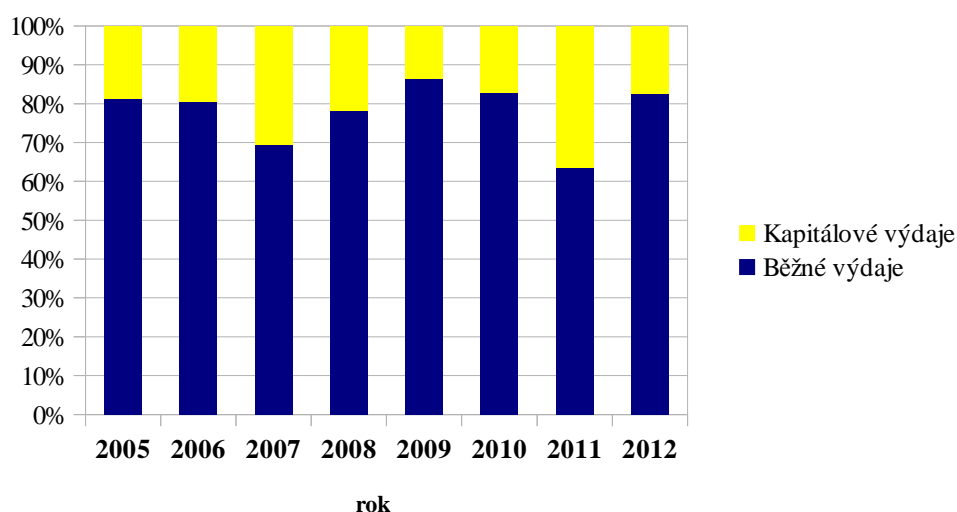
Skupina kapitálových příjmů zahrnuje příjmy z prodeje majetku. Růst těchto příjmů je způsoben převážně prodejem bytového a nebytového fondu. Město koupilo majetek, u kterého se již v roce 2004 zahájit prodej. Byl to nákup sídliště Vora, které se stalo startujícím okamžikem pro spuštění prodejů bytového fondu. Tyto prodeje byly uskutečněny formou splátek, kdy město vyšlo vstříc svým obyvatelům. Od roku 2009 byla provedena změna v pravidlech o prodeji městského majetku. Na základě vyhlášených veřejných soutěží o prodeji nejen bytového fondu, ale i samostatných objektů je toho důkazem. Za zmínku stojí prodej objektu městské nemocnice, který proběhl v roce 2008. Na základě tohoto kroku vznikla nová společnost, do které však město vložilo hmotný majetek a stalo se tak společníkem. Také prodej pozemků pro vybudování nové obchodní zóny v lokalitě Chebské ulice zvýšil růst těchto příjmů. Tím,

že město začalo prodávat majetek, získalo tak nemalé finanční prostředky. Právě tyto prostředky by měly být rozpočtovány jako výdaje na obnovu, inovaci, modernizaci či rekonstrukci majetku, nebo by měly být jedním ze zdrojů pro tvorbu rezervního fondu pro další roky.

4.3.4 Struktura výdajů města

Struktura výdajů oproti příjmům není až tak pestrá. Jedná se vlastně o výdaje běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou výdaji zabezpečující veškerý provoz města či obce. Kapitálové výdaje jsou vlastně výdaje potřebné nejen pro obnovu města, jako jsou např. rekonstrukce staveb nebo objektů, ale jsou důležité pro další růst a rozvoj města.

Obrázek č.15: Struktura výdajů (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.3

Zatřídění výdajů dle pravidel rozpočtové skladby není jednoduché. Neustálé rozhodování při určování výdajů je toho důkazem. Stále největším problémem je rozlišení zda se jedná o výdaj provozní např. opravu nějakého objektu, nebo zda je to již rekonstrukce, která může být klasifikována jako technické zhodnocení majetku, a tudíž by se jednalo o výdaj kapitálový. Toto rozdělení má přesně určená pravidla a podmínky, přesto se může stát, že není rozdělení výdajů jednoznačné. Termín technické zhodnocení nalezneme v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů²³. Jsou to vždy výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku, pokud převýšily v úhrnu ve zdaňovacím období částku stanovenou u jednotlivých druhů majetku dle obsahového vymezení příslušné

²³ Ustanovení v § 26 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

vyhlášky.²⁴ Přičemž rekonstrukcí rozumíme zásahy do majetku, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů. Modernizaci pak vysvětlujeme rozšířením vybavenosti nebo použitelnosti majetku. Také důležitou roli při rozdělení výdajů hrají výdaje související s pořízením nového majetku. Ve skupině běžných výdajů u Města Mariánské Lázně můžeme též zmínit výdaje poskytované na provoz nejen svým příspěvkovým organizacím, ale také poskytnutí příspěvků či dotací z různých fondů města. Město Mariánské Lázně má zřízeno 8 účelových fondů, jejichž příjmy i čerpání jsou stanoveny příslušnými pravidly. Druhy fondů jsou definovány zákonem²⁵ a jejich využití je spojeno vždy s určitým účelem. Stavby účelových fondů jsou kryty peněžními prostředky, čímž můžeme označit tyto prostředky jako vázané. U námi vybraného města vidíme, že běžné výdaje převládají nad výdaji kapitálovými. Dále se zde potvrzuje, že kapitálové výdaje byly nejvíce profinancovány v letech 2007 a 2011. Jako první si provedeme rozbor vybraných běžných výdajů.

Tabulka č.10: Rozbor běžných výdajů

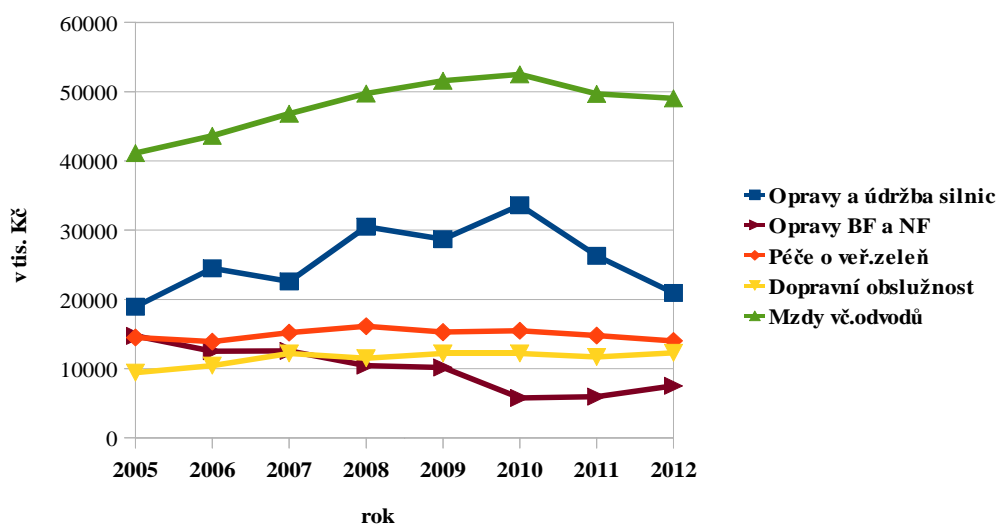
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Opravy a údržba silnic	18938	24479	22588	30490	28681	33599	26301	20946
Opravy BF a NF	14720	12525	12551	10417	10172	5782	5963	7521
Péče o veř.zeleň	14491	13885	15185	16126	15269	15481	14768	14011
Dopravní obslužnost	9411	10420	12201	11500	12200	12200	11700	12300
Mzdy vč.odvodů	41133	43619	46809	49739	51573	52499	49681	49024

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky.

²⁴ viz Obsahové vymezení některých položek rozvahy dle vyhlášky č.410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ Ustanovení § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Obrázek č.16: Vývoj vybraných běžných výdajů

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.10.

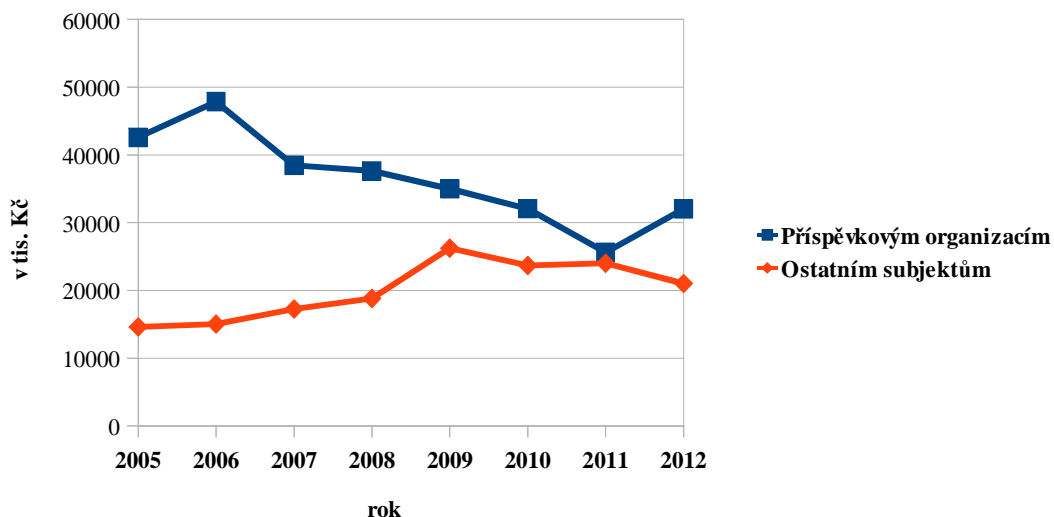
Členění běžných výdajů je velice široké, proto jsou zde vybrány ty nejvhodnější z nich. Největší podíl mají zde výdaje spojené s mzdovou agendou včetně povinných odvodů. Tyto výdaje zahrnují nejen mzdy zaměstnanců městského úřadu, ale jsou zde i výdaje na odměny zastupitelů a strážníků městské policie. Nejvyšší nárůst je zvýrazněn v roce 2010. Tento rok byl současně zlomovým rokem, kdy bylo provedeno snížení platů u zaměstnanců státní a veřejné správy o 10% dle nařízení vlády. Výdaje vynakládané na opravy a údržby silnic, parkovišť, chodníků a cyklotras bychom mohli zařadit na druhé místo. Jak již bylo zmiňováno v roce 2005 byla zahájena rekonstrukce komunikací ve městě za podpory dotace, jejíž udržitelnost je zabezpečována prostřednictvím těchto výdajů. Důležitým faktorem na výši těchto výdajů jsou klimatické podmínky. Největší finanční zátěž představuje dlouhé zimní období v podobě velké sněhové nadílky. Tím, že je město lázeňským místem, jsou zde také velké výdaje související s péčí o veřejnou zeleň v podobě krásných parků, lesních cest, památných míst, odpočívadel a to nejen pro příjemnější léčebných a rekreačních pobytů. Také výdaje na dopravní obslužnost představují finanční zátěž města. Město je společníkem Městské dopravy Mariánské Lázně s.r.o., která zajišťuje nejen dopravu ve městě. Tím, že se město zapojilo do projektu ohledně obnovy vozového parku, došlo ke zkvalitnění služeb nejen pro návštěvníky, ale také pro obyvatele s tělesným postižením se spousta míst stala lépe dostupnými. Jako další nemalý výdaj byly vyprány opravy a údržby bytového a nebytového fondu. Tyto výdaje měly spíše klesající charakter a to hlavně z důvodu zahájení prodejů. Dalšími velmi důležitými běžnými výdaji jsou poskytované příspěvky, dotace vlastním příspěvkovým organizacím a ostatním subjektům.

Tabulka č.11: Rozbor poskytnutých transferů

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Příspěvkovým organizacím	42591	47850	38456	37623	34992	32064	25599	32029
Ostatním subjektům	14614	15037	17260	18811	26224	23670	24012	21012

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky.

Obrázek č.17: Vývoj poskytnutých transferů

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.11.

Tyto výdaje jsou především výdaje zabezpečující služby v oblasti školství, zdravotnictví, sportu, kultury a cestovního ruchu. Město Mariánské Lázně je zřizovatelem 12ti příspěvkových organizací. Klesající tendence poskytnutých provozních dotací byla způsobena nejen změnami v zákoně č. 250/2000 Sb, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ale také zapojováním financí na investičních fondech v jednotlivých příspěvkových organizací a také již zmíněným prodejem městské nemocnice. Dalším krokem které vedlo k úsporám těchto výdajů bylo sloučení dvou základních škol. Též investiční výdaje vynaložené na rekonstrukce objektů těchto organizací v podobě zateplení a výměny oken přinesly nemalé úspory energií. Dotace poskytnuté ostatním subjektům naopak zachytily nárůst, který byl způsoben především úpravou pravidel o čerpání finančních prostředků z účelových fondů. Největším podílem byl zásah do pravidel fondu sportu, fondu cestovního ruchu a fondu kultury. Za pomoci čerpání běžných výdajů se dostáváme k poslednímu rozboru a sice k investičním výdajům.

Tabulka č.12: Kapitálové výdaje

Název akce:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	celkem:
rekonstrukce komunikací	15274	28149	10435	20244	7254	9293	4927	2073	97649
rekonstrukce nádraží	0	0	0	0	0	0	5625	0	5625
rekonstrukce sportovišť	15607	2505	5100	1054	26224	10183	5203	12143	78019
Miniaturpark	0	0	22782	0	0	0	0	0	22782
vozový park MHD	0	0	53250	0	0	0	0	0	53250
rekonstrukce objektů škol	0	0	10955	24457	9050	15565	60198	405	120630
rekonstrukce divadla	0	0	13421	22543	4158	0	0	0	40122
rekonstrukce kina	0	0	0	0	0	4532	0	0	4532
nákup areálu Ski Area	0	0	0	0	0	10037	0	0	10037
rek. veřejné zeleně	0	0	0	0	0	3531	388	14108	18027
rek. kasárna Hamrníky	0	0	0	0	0	0	68603	11575	80178

Zdroj: vlastní zpracování dle výkazu Fin 2-12M Města Mariánské Lázně o plnění rozpočtu za jednotlivé roky.

Zde jsou uvedeny nejdůležitější investiční akce dle jednotlivých let. Některé investice ještě nejsou zcela dokončeny. Jedná se především o rekonstrukce komunikací, sportovišť, veřejné zeleně a již zmiňovaných bývalých vojenských kasáren. Jak z výše uvedené tabulky můžeme vidět nejrozmanitějším rokem dle rozsahu akcí byl rok 2007, poté následoval rok 2010 až 2012. Město se u velkých akcí bylo úspěšné v čerpání finančních prostředků z různých operačních programů.

4.3.5 Stav finančních prostředků a zadluženost města

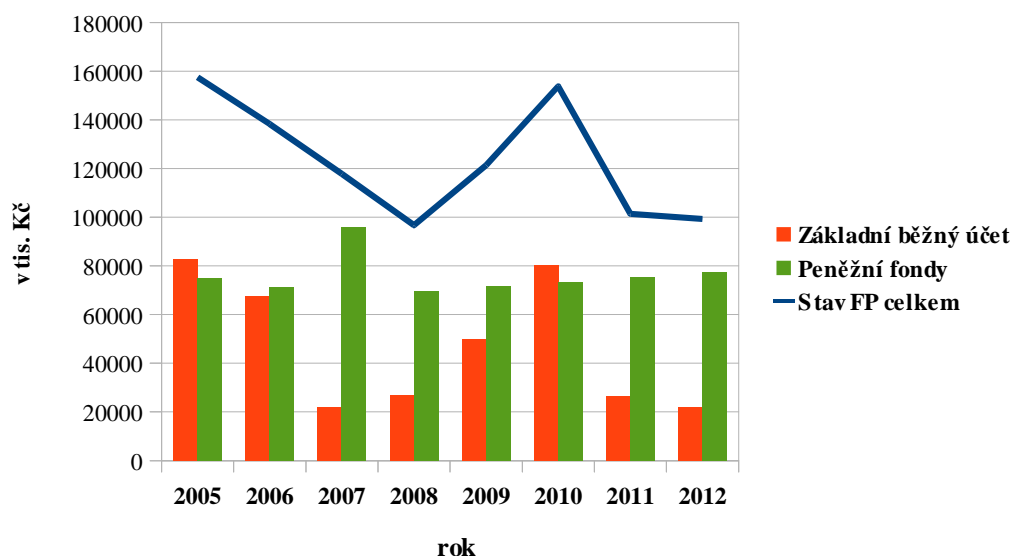
V následující tabulce porovnáme stav finančních prostředků vždy k 31.12. daného kalendářního roku. Tyto finanční prostředky je možné chápat jako jakýsi zdroj k tvorbě finanční rezervy. Stav finančních prostředků je tvořen konečnými zůstatky bankovních účtů a je čerpán z výkazu rozvaha. Konečný stav těchto peněžních prostředků se zároveň rovná celkovému stavu financí uvedených ve výkazu o plnění rozpočtu Fin 2-12M na řádku 6030 – Běžné účty celkem.

Tabulka č.13: Vývoj finančních prostředků k tvorbě rezerv

Druh účtu:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Základní běžný účet	82656	67305	21783	26957	49868	80423	26176	21987
Peněžní fondy	74864	70989	95944	69711	71501	73382	75232	77270
Stav FP celkem	157520	138294	117727	96668	121369	153805	101408	99257

Zdroj: data čerpána z výkazu rozvaha Města Mariánské Lázně.

Obrázek č.18: Stav finančních prostředků k 31.12.

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.13.

Tento obrázek ukazuje, že město mělo dostačující finanční rezervy, které byly tvořeny nejen prodejem majetku, ale město se snažilo o zhodnocování finančních prostředků do fondu rezerv. V roce 2007 byl zaznamenán úbytek finančních prostředků na základních běžných účtech, tento úbytek byl způsoben převodem financí do rezervního fondu města, jak můžeme vyčíst z obrázku a současně byly zrealizovány investiční akce např. rekonstrukce komunikací a chodníků, rekonstrukce sportovního areálu Viktoria, vybudování cyklistických tras, vybudování nového správního centra u Chebské křižovatky. V roce 2008 ještě dobíhaly některé finanční toky ohledně investic. V roce 2011 vidíme úbytek financí na základních běžných účtech v důsledku již zmiňovaných kapitálových výdajů, potřebných k předfinancování dotačních programů. Také převody finančních prostředků z rozpočtu do účelových fondů města a zároveň jejich čerpání způsobil úbytek na základních účtech. Tvorba a čerpání financí na účelových fondech města jsou stanoveny samostatnými vyhláškami města a jejich hospodaření včetně nevyčerpaných prostředků je součástí závěrečného účtu. Stav peněžních fondů se však

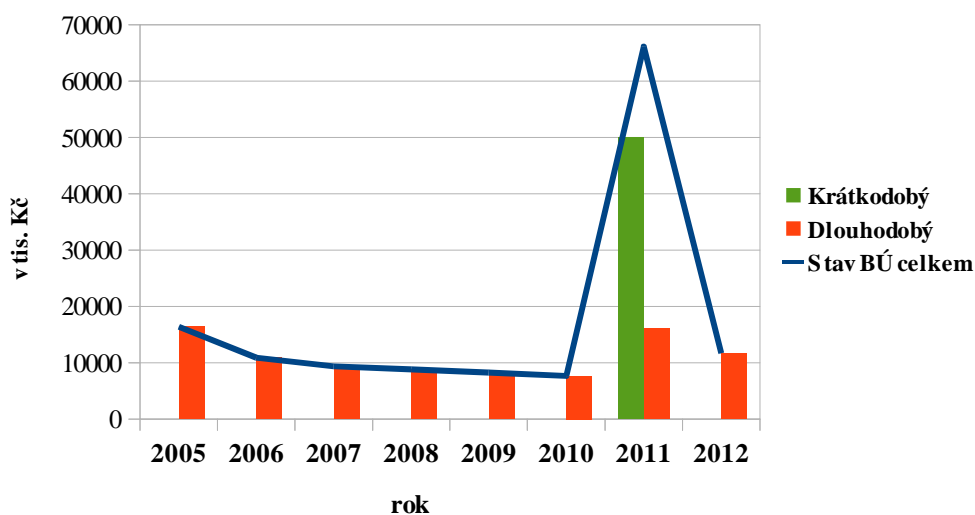
výrazněji nezměnil od roku 2008 až do roku 2012. Zhodnocování finančních prostředků uložených v rezervních fondech prostřednictvím výhodnějších úrokových sazeb napomáhá získávat další prostředky, které se mohou dále zapojovat do rozpočtu. Je zřejmé, že město bude muset v budoucnu počítat i se zapojením finančních prostředků uložených ve fondu rezerv. Právě tento krok by měl být varováním vedeným k podrobnějšímu sledování vývoje příjmů a výdajů. Finanční rezervy byly tvořeny již v minulých letech a jejich rozpouštění by mělo být řádně promyšlené. Aby nenastala situace, že by město muselo krýt své výdaje pomocí cizích zdrojů, které by nemělo jak splatit, a aby se míra zadluženosti nedostala nad únosnou mez. Také tvorba nových rezerv by nemusela již být tak úspěšná a vystoupit ze zadluženosti není jednoduché. Pro porovnání se zde nabízí další tabulka zobrazující stavy přijatých bankovních úvěrů také k 31.12. daného kalendářního roku.

Tabulka č.14: Stav přijatých úvěrů k 31.12.

Bankovní úvěr:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Krátkodobý	0	0	0	0	0	0	50000	0
Dlouhodobý	16382	10892	9364	8815	8242	7646	16128	11697
Stav BÚ celkem	16382	10892	9364	8815	8242	7646	66128	11697

Zdroj: data čerpána z výkazu rozvaha Města Mariánské Lázně.

Obrázek č.19: Vývoj přijatých úvěrů k 31.12.

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky č.14.

Zde je znázorněn stav vypůjčených prostředků, které bylo město schopno splácet dle podmínek jednotlivých úvěrových smluv. Dle informací získaných na MěÚ Mariánské Lázně tyto úvěry byly přijaty k předfinancování investičních akcí, tudíž se tyto

prostředky při čerpání zařadily jako kapitálové výdaje. Město tím způsobem pořídilo nový majetek, o který bude nutné opět pečovat a udržovat jej. I když mělo město dostatek finančních prostředků vlastních, přesto přistoupilo na uzavření nových úvěrových smluv. Vše bylo naplánováno tak, aby splátka úvěru nepřímo zasáhla do čerpání vlastních rezerv. Splacení krátkodobého úvěru se podařilo pomocí úspěšně dokončeného projektu týkajícího se bývalého areálu kasáren v lokalitě Hamrníky za pomoci financování z fondu Evropské unie. Další část splátek je předmětem čerpání vlastních zdrojů. Při sestavování finančního výhledu musejí být jak splátky úvěrů, tak splátky úroků zakomponovány, tak aby nedošlo k porušení úvěrových smluv. Instrukce poskytující tímto způsobem finance, si většinou sami v podmínkách vyžadují data ke sledování finanční situace organizace.

5 Zhodnocení a doporučení

Po porovnání hlavních ukazatelů můžeme konstatovat, že město se postupně dostává do vážné situace. Jeho zadluženost není až tak velká, je zatím schopné své závazky z půjčených financí řádně splácet.

Negativa a případná rizika:

- kolísání výsledků běžného salda: Stav kdy běžné příjmy by nestačily pokrýt běžné výdaje, by mohlo vést k neočekávanému čerpání rezerv, a tím by mohlo dojít v nejhrošším případě k pozastavení investiční činnosti města. Městu by pak chyběly finance nejen na provoz základních potřeb, ale také na zatraktivnění, zkulturnění a postupnou obnovu.

- stav rezerv z minulých let: Stav rezerv vytvořených v minulých letech je prozatím velice dobrý, je tu však riziko s porovnáním s čerpáním finančních prostředků, které nebyly převedeny do fondu od roku 2007, jak vyplývá s obrázku č.18.

- úbytek obyvatel: Otázka úbytku obyvatel hrála významnou roli v příjmové straně rozpočtu města, snad úprava v legislativě respektive v problematice rozpočtového určení daní nebude mít špatný dopad.

- finanční prostředky získávané od státu a jejich využití: Snižování finančních prostředků na výkon přenesené působnosti státní správy ve formě příspěvků a dotací by

se též negativně zobrazilo na straně příjmů. Podpory ve formě různých operačních programů vyhlášených nejen ministerstvy České republiky, ale také Evropskou unií mají vliv na ekonomickou situaci a postavení města. Nyní se však nabízejí otázky nejen v úspěšném získání těchto prostředků, ale i jejich účel. Jednoduše, zda byly tyto prostředky účelově vynaložené a naplnily svá očekávání. Jako velkou nevýhodou jsou především neustálé změny v podmínkách k jednotlivým projektům, a to nejen v průběhu akcí, ale také během dokládání doby udržitelnosti. Nejasné otázky k těmto projektům mohou mít špatné dopady na finanční situaci. Jako jeden z nejčernějších scénářů se nabízí pochybení odhalená při zpětných kontrolách. Jakékoliv případné porušení v této problematice by mohlo vést k navrácení takto poskytnutých finančních prostředků. Tím by mohlo dojít na stav, kdy by města hledala krytí těchto závazků pomocí půjček cizích prostředků, což by mohlo vést k zvyšování zadluženosti.

- volební sliby: V neposlední řadě také musíme brát ohled na volební sliby a jejich plnění. To je jedním z klíčových okamžiků jakým směrem se město bude ubírat a jaké si zvolí priority, které bude chtít dodržet. Jsou to právě ta politická rozhodnutí, která určují nejen trend a rozvoj města, dle kterého je možné sledovat finanční zdraví organizace.

- legislativní změny: Legislativní změny, započaté v roce 2010 u vybraných jednotek se ještě nějakou dobu budou upravovat, tak aby bylo možné naplnit jednotlivá ustanovení mnohých zákonů. Jen samotné zahájení reformy účetnictví státu bylo rozpačité. Nebyly stanoveny účetní postupy, dle kterých bylo možné účtovat. Zavedení aktuálního principu pro vybrané účetní jednotky jde v souvislosti s výkaznictvím, které navzájem prolíná část rozpočtovou a rozvahovou. Aktuální princip znamená metodu účtování na výsledkové účty, z jejichž údajů je výstup v podobě Výkazu zisku a ztráty. Problémy nastaly nejen v interpretaci výsledků jednotlivých výkazů, ale také v jejich vypořádání. Jaký výsledek je přesnější, jaký se má zveřejnit a jaký je předmětem vypořádání? Hodnocení hospodaření bylo zpravidla prováděno hodnocením rozpočtu. V současnosti nastavené účetní metody (odpisy, opravné položky, rezervy, časové rozlišení aktiv a pasiv, ocenění majetku při prodeji reálnou hodnotou) by měly poskytnout další informace směřující ke sledování vývoje hospodaření v dlouhodobějším období. Samostatné rozšíření povinnosti účtování do podrozvahové evidence je toho také důkazem. Jak bylo naznačeno, všechny účetní metody nebyly správně dořešeny nebo pochopeny, což vede k nesrovnatelnosti jednotlivých dat. Například metoda spojená se

zahájením odepisování se přímo odráží na rozvahových účtech a účtech výsledkových, tudíž nezasahují do čerpání finančních prostředků vykázaných dle platné rozpočtové skladby. Ohledně řešení majetkové otázky je zde také problematika vyskytující se v oblasti reprodukce dlouhodobého majetku svěřeného k hospodaření vlastním příspěvkovým organizacím. Kdy zřizovatel zasílá finanční prostředky formou neinvestičního příspěvku na odpisy, což je klasifikováno jako běžný výdaj z rozpočtu. Také snížení výsledku hospodaření o investiční dotace rozpuštěné do výnosu, bude vést v budoucnu k tomu, že organizace nebude moci schopna získat investiční dotace. Dalším spornou metodou je porovnání stavu části hodnoty dohodných položek jak aktivních, tak pasivních. Už samostatné stanovení hranice významnosti je odlišná. Město Mariánské Lázně od roku 2010 zveřejňovalo na úřední desce všechny výkazy roční závěrky, které se navzájem doplňují. Za zmínku stojí také nově vykazovaný výkaz pro statistické účely tzv. pomocný analytický přehled. Údaje vykazované v tomto přehledu přímo kopírují údaje z výkazu rozvaha a výkazu zisku a ztráty. Další nejen nové zpracovávání dat, ale i zásahy do legislativy by mohlo vést k navýšení výdajů z pohledu nabytí nových pracovních sil.

Doporučení a návrhy řešení:

- zajištění optimálního finančního zdraví města: Pro naplnění tohoto cíle se nabízejí dvě řešení. Jak již byla zmiňována provázanost výsledku běžného salda a kapitálového salda, měly by úpravy v rozpočtu města i v sestavování výhledu stanoveno tak, aby běžné příjmy stačily pokrýt běžné výdaje daného roku. Lepší variantou by dokonce bylo, kdyby výsledek provozního salda byl přebytkový. V opačném případě hrozí riziko čerpání výdajů za pomoci kapitálových příjmů nebo zapojením rezerv.

- důraz na zahájení nových investičních akcí: Samotný investiční výdaj dosahuje nemalé výše, proto by nemělo docházet k velkým finančním rozdílům oproti původně naplánované částce. Toto navýšení je většinou udávané jako související vícenáklad k akci, který se vyskytl při samotné realizaci investice, a tudíž jeho zakomponování do ceny díla nebylo možné. Přesto by tyto tzv. vícenáklady neměly překročit určitou procentní hranici natolik, aby nedošlo k neočekávanému navýšení samotné investice. Mohlo by se stát, že investice by nemohly být dokončeny, právě z tohoto důvodu. Výše profinancované investice je jedním z hlavních ukazatelů související s vyhlášením výběrového řízení. Samotné výběrové řízení se musí konat dle podmínek stanovených

zákonem č.137/2006, o veřejných zakázkách ve znění pozdějších předpisů. U kapitálových výdajů je nejen důležitá výše a zdroj profinancování, ale také především, jejich cíl. Tedy účelné využití, pro které byly zahájeny. Protože jsou to právě nové investice, u kterých se musí počítat s běžnými výdaji v následujících letech. Myslíme tím, běžné výdaje v podobě následujících oprav a udržování majetku.

- vyvarovat se neehospodárnému nakládání s veřejnými prostředky: Takto můžeme označit vynaložené finanční prostředky na zhotovení plánů a projektů, které nebudou moci být zrealizovány. Ať už je to z důvodu politických nebo ekonomických. Tyto výdaje jsou neekonomické a mají negativní dopady do rozpočtu města.

- správa majetku v nákladech: V souvislosti s pořízením a se správou městského majetku budou v budoucnosti hrát také odpisy. Jak již bylo popsáno, odpisy vyjadřují opotřebení majetku. Tímto vyjádřením dochází ke korekci pořizovací hodnoty majetku a majetek již není úplně novým, ale který je již delší dobu využíván. Výše odpisu je vykazována v nákladech, což můžeme považovat za zdroje k zajištění reprodukce majetku. V případě běžných výdajů by se město mělo zaměřit na prověřování jejich výše s cílem snížit jejich výši minimálně o 20 mil. Kč. Toto snížení by výrazně pomohlo udržet stabilitu finanční situace. V případě, že nedojde i k úsporám v této kapitole výdajů, bude ohrožena budoucnost města po stránce rozvoje a v řešení krizových situací by bylo také značně omezené.

- míra zadluženosti: Také otázka zadluženosti v podobě příjmů úvěrů, jejichž řádné splácení by nemohlo být uskutečněno, by vedlo k různým ne příliš šťastným omezením. Tedy další návrh je nepřijímat za současné situace žádné dlouhodobější finanční závazky. Také věnování pozornosti vývoje hlavních ekonomických a finančních trendů pro ozdravení ekonomiky, by nemělo být bráno na lehkou váhu.

- vymáhání pohledávek: Dalším bodem pro zlepšení situace města je zajištění úspěšného vymáhání pohledávek. Zvýšení počtu neplatičů a problematika spojená se zajištěním důkazních prostředků pro případná soudní jednání, také nemalým podílem ovlivňuje jak příjmy tak výdaje města. Jako jeden z kroků město provedlo v roce 2010, kdy rada města povolila snížení pronájmů nebytových prostor v maximální výši 30ti % do konce tohoto roku. Nyní si město nemůže dovolit další snižování, mělo by nemalé dopady na straně příjmové. Na druhé straně zástupci města zřídilo nové oddělení pohledávek, což

se projevilo i ve výdajích nejen v podobě úprav budovy, ale také přibíráním nových zaměstnanců. Neúspěšné vymáhání pohledávek by mohlo vést k oslabení finanční situace, kdy by se město mohlo dostat do druhotné platební neschopnosti. V tomto okamžiku by nebylo schopno splácet své závazky, a to nejen díky špatnému hospodaření.

6 Závěr

Tato bakalářská práce by čtenářům měla přiblížit problematiku hospodaření veřejnoprávních subjektů. Práce je rozdělena na dvě základní kapitoly. V první kapitole, též ji můžeme označit jako teoretickou část, se čtenář seznámí se základními pojmy, charakteristikou veřejnoprávních subjektů i zákonnými předpisy. Zde se také něco málo dovíme o představitelích veřejnoprávních subjektů, což je definováno jako orgány obce. Jako hlavní součást této teoretické části jsou bezpochyby základní údaje zachycující hospodaření za pomoci rozpočtového procesu. Tento proces je popsán i z pohledu hlavního třídění zákonem stanovenými rozpočtovými pravidly. Jako druhou kapitolu označíme část praktickou, kde je proveden samotný rozbor hospodaření na konkrétním příkladě. Právě zde je nejlépe vidět prolínání teoretické části do praktické. Jako hlavní ukazatele byly zvoleny prostředky rozpočtového hospodaření, které byly porovnávány za delší časové období. Dlouhodobé období bylo záměrně zvoleno, a to nejen z důvodu k zabezpečení kvalitnějšího rozboru hospodaření.

Samotné znázornění výkyvů ve výsledcích hospodaření je zachyceno v jednotlivých obrázcích, k nimž jsou uvedeny stručné komentáře. Jako nejdůležitější a nejpodstatnější kapitolou je samotné zhodnocení hospodaření včetně případných rizik a doporučení. Jsou zde uvedeny situace či rizika, které by mohly nastat, nejen v souvislosti s nehospodárným nakládáním veřejných prostředků, ale také ne příliš šťastným politickým rozhodnutím.

Co více napsat na úplný závěr?

Můžeme zde konstatovat, že v budoucnosti se obce budou potýkat a tak řešit různé problémy a situace. I přes tyto komplikace, které je budou čekat, by se měli představitelé města při projednávání a přijímání různých rozhodnutí řídit zásadami opatrnosti. Tuto opatrnost je nutné chápat jako rozumný odhad jevů, vylučujících nebo

snižujících riziko přenosu nejistot do budoucnosti, které by mohly zatížit kapitál, finanční situaci nebo výsledek hospodaření obce či města. Také zvýšená pozornost ve vývoji hospodaření, dluhové služby a finančního zdraví bude důležitým krokem vedoucím ke stabilizaci nejen finanční situace města.

Musíme věřit a zároveň přát jak stávajícím představitelům, tak budoucím zástupcům obcí a měst hodně štěstí a sil, k úspěšnému překonání všemožných překážek s co nejmenší námahou. Jako jednu z hlavních odměn za jejich práci a úsilí bude spokojenost nejen obyvatelstva, ale také návštěvníků, kteří se budou rádi do obcí a měst vracet a současně doporučí jejich návštěvu. Tím obec nebo město stoupne na atraktivnosti a zájmu jeho poznání pro širokou veřejnost. Tyto úspěchy budou vytvářet i cestu pro zvelebování okolí dotýkajících se sousedících obcí a měst. Vždyť již dnes jsou vynakládané nemalé finanční prostředky pro dosažení těchto cílů.

7 Seznam tabulek a obrázků

Tabulka č.1: Základní informace o městě.....	20
Tabulka č.2: Vývoj počtu obyvatel na území Mariánských Lázních	23
Tabulka č.3: Vývoj vybraných ukazatelů hospodaření města Mariánské Lázně.....	26
Tabulka č.4: Vývoj salda běžného rozpočtu	28
Tabulka č.5: Vývoj salda kapitálového rozpočtu.....	30
Tabulka č.6: Rozbor daňových příjmů	35
Tabulka č.7: Rozbor nedaňových příjmů.....	36
Tabulka č.8: Rozbor přijatých dotací.....	37
Tabulka č.9: Rozbor kapitálových příjmů	39
Tabulka č.10: Rozbor běžných výdajů	41
Tabulka č.11: Rozbor poskytnutých transferů	43
Tabulka č.12: Kapitálové výdaje	44
Tabulka č.13: Vývoj finančních prostředků k tvorbě rezerv	45
Tabulka č.14: Stav přijatých úvěrů k 31.12.	46
Obrázek č.1 Kraje ČR:.....	9
Obrázek č.2: Poloha města Mariánské Lázně.....	21
Obrázek č.3: Vývoj počtu obyvatel na území Mariánských Lázních.....	23
Obrázek č.4: Příjmy a výdaje Města Mariánské Lázně ve vybraných letech.....	26
Obrázek č.5: Vývoj salda příjmů a výdajů	27
Obrázek č.6: Vývoj běžného rozpočtu.....	28
Obrázek č.7: Vývoj salda běžného rozpočtu	29
Obrázek č.8: Vývoj kapitálového rozpočtu	31
Obrázek č.9: Vývoj salda kapitálového rozpočtu	31
Obrázek č.10: Struktura příjmů v %	32
Obrázek č.11: Vývoj vybraných daňových příjmů (bez DPPO placenou obcí).....	35
Obrázek č.12: Vývoj vybraných nedaňových příjmů (bez přijatých splátek půjček).....	37
Obrázek č.13: Vývoj přijatých dotací (včetně dotace na podporu soc.dávek)	38
Obrázek č.14: Vývoj kapitálových příjmů.....	39
Obrázek č.15: Struktura výdajů (v %)	40
Obrázek č.16: Vývoj vybraných běžných výdajů.....	42
Obrázek č.17: Vývoj poskytnutých transferů	43

Obrázek č.18: Stav finančních prostředků k 31.12.....	45
Obrázek č.19: Vývoj přijatých úvěrů k 31.12.....	46

8 Seznam použité literatury

Knižní zdroje

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. 2.vydání. Praha: Grada Publishing a.s. 2009. ISBN 978-80-247-2789-9

LORENC, Jiří., KAŠPÁRKOVÁ, Jana. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2012 pro územní samosprávné celky*. 4.vydání, Praha: M LORDY s.r.o., 2012, ISBN 978-80-260-2148-3

ČEŠKOVÁ, Magdalena, KINŠT, Jan. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4.rozšířené vydání, Olomouc: ANAG, spol. s r.o., 2011, ISBN 978-80-7263-638-9

SCHNEIDEROVÁ, Ivana, NEJEZCHLEB, Zdeněk. *Účetní reforma 2012 pro ÚSC a jimi zřizované příspěvkové organizace*. 1.vydání, Praha: Acha obec účtuje s.r.o., 2012, ISBN 978-80-260-2780-5

SCHNEIDEROVÁ, Ivana. *Metodika majetek v obcích*. 1.vydání, Praha: Acha obec účtuje s.r.o., 2007

MOCKOVČIAKOVÁ, Alena, PROKŮPKOVÁ, Danuše, MORÁVEK, Zdeněk. *Meritum Segment příspěvkové organizace 2009*. 1.vydání, Praha: ASPI a.s., 2009, ISBN 978-80-7357-416-1

Právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecním zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., zákon o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 137/2006, o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 235/2004 o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 323/2002 Sb., rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č.410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, ve znění pozdějších předpisů

Podklady města Mariánské Lázně za roky 2005-2012

Výkaz rozvaha

Výkaz zisku a ztráty

Výkaz Fin 2-12M o plnění rozpočtu ÚSC

Vnitřní směrnice a předpisy Města Mariánské Lázně

Internetové zdroje

Obrázek č.1 Kraje ČR [online]: [cit. 10.4.2013] Dostupné z:
<http://www.ceska-republika.estranky.cz/clanky/kraje-cr.html>

Rozdělení působnosti, [online]: [cit. 10.4.2013] Dostupné z:
<http://spravni.juristic.cz/154292/clanek/spravni2.html>

Komentář k rozpočtovému výhledu [online]: [cit. 11.4.2013] Dostupné z:
<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6543409>

Teorie finanční analýzy [online]: [cit. 10.4.2013] Dostupné z:
http://ekonomie.topsid.com/index.php?war=financni_analyza

Základní informace o městě. [online] [cit. 11.11.2012] Dostupné z:
<http://www.muml.cz/zakladni-fakta/>

Mapa polohy města Mariánské Lázně. [online] [cit. 11.11.2012] Dostupné z:
<http://www.marianskelazne.cz/doprava-a-mapy/jak-se-dostat-do-marianskych-lazni>

Údaje z ČSÚ . [online] [cit. 11.11.2012]
Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index. a pro rok 2012 údaj z evidence obyvatel na MěÚ Mariánské Lázně

Problematika rozpočtového určení daní. [online] [cit. 11.7.2013] Dostupné z:
<http://www.havlina.net/ekonomie/rozpoctove-urceni-dani-z-pohledu-obci/>

9 Seznam příloh

Příloha A: Abstrakt

Příloha B: Abstract

Příloha A: Abstrakt

LIPTÁKOVÁ, M. *Finanční hospodaření konkrétního města*. Bakalářská práce. Cheb: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 54 s., 2013

Klíčová slova: veřejná správa, rozbor příjmové a výdajové stránky rozpočtu, rizika a doporučení

Bakalářská práce na téma „Finanční hospodaření konkrétního města“ je zaměřena na pochopení problematiky související s hospodařením finančních prostředků ve veřejné správě za pomoci provedené analýzy u konkrétního města za dlouhodobé časové období. V teoretické části jsou popsány základní pojmy včetně zákonné legislativy. Praktická část je vlastním rozbohem autorky za jednotlivá období. Rozbor příjmové a výdajové stránky rozpočtu slouží jako základní ukazatel k zachycení rizik a ke stanovení vhodných doporučení v nestandardních situacích. Tato rizika včetně jejich dopadů jsou popsána v samotné kapitole. Hlavním cílem bylo provést analýzu hospodaření, jejíž výsledky budou vést k provedení vhodných opatření v budoucnosti. Tento rozbor výsledků není jen pomocným nástrojem pro hospodárné využití veřejných prostředků, ale v konečné analýze práce je zachycena také otázka politických rozhodnutí na lokální úrovni veřejné správy.

Příloha B: Abstract

LIPTÁKOVÁ, M. *The Financial Management of a Particular City*. Bachelor thesis.

Cheb: Faculty of Economics University of West Bohemia in Pilsen, 54 p., 2013

Keywords: public administration, revenue and expenditure analysis, budgetary control, risks and recommendations

The Bachelor thesis on "The Financial Management of a Particular City" is focused on understanding the issues related to the management of funds in public administration through the analysis of a particular city within a longtime period. In the theoretical section of this thesis the basic concepts including statutory legislation are described. The practical part of the work provides author's own analysis of each period. The analysis of the revenue and expenditure side of the budget serves as a key indicator to capture risks and determine appropriate remedies for non-standard situations. These risks and their impacts are described in the separate chapter. The main objective of this work was to analyze the financial management, the results of which would lead to the implementation of appropriate measures in the future. This kind of results oriented analysis serves not only as a helpful tool for efficient use of public funds but in final analysis it also addresses a question of political decision making on municipal level of public administration.